

GŁOS WIELKOPOLSKI

Ukazuje się od 16 lutego 1945

Nr 186 (11 240)

Poznań, piątek/sobota/niedziela 29/30/31 sierpnia 1980

Cena 1 zł

Wyd. A

Przed manewrami wojsk Układu Warszawskiego

W związku z rozpoczynającymi się na początku września na północy Niemieckiej Republiki Demokratycznej manewrami jednostek wojskowych Państw — Stron Układu Warszawskiego, w tym także Polski, środki masowego przekazu NRD informują o organizacjach cywno-technicznych, jak również polityczno-wojskowych przygotowaniach do manewrów. Będą one przebiegały pod kryptonimem „Braterstwo broni-80”.

Do NRD przybyły już pierwsze jednostki wojskowe bratnich krajów, mianowicie czechosłowackie, bułgarskie i ostatnio radzieckie. Minister obrony narodowej NRD, generał Heinz Hoffmann występując w tych dniach w Magdeburgu na spotkaniu z aktywnymi wojskowo-politycznymi Narodowej Armii Ludowej NRD, wskazał, że ten kolejny sprawdzian siły bojowej zbrojnego ramienia wspólnoty socjalistycznej odbędzie się w okresie, kiedy pokojowi zagrażają nowe niebezpieczeństwa. Żołnierze bratnich armii — powiedział minister — zaprezentują podczas manewrów zdecydowaną wolę obrony socjalistycznej ojczyzny, pokoju i życiowych interesów swych narodów”. (PAP)

Powszechna dyskusja o kształcie jutra

W atmosferze głębokiego za troskania i zaniepokojenia sytuacją na Wybrzeżu, przedłużającymi się tam strajkami, których skutki odczuwa już nie tylko Wybrzeże, ale i coraz więcej regionów kraju — toczy się obywatelska dyskusja nad społeczno-gospodarczą i polityczną sytuacją w Polsce. Mnożą się równocześnie sygnały z wielu fabryk o kończących się zapasach materiałów i surowców pochodzących z importu i sprowadzanych drogą morską, bez których praktycznie nie ma mowy o produkcji.

W dyskusji podczas odbywających się zebrań organizacji partyjnych wypowiadają się zarówno członkowie partii, jak i osoby nie należące do PZPR, reprezentanci różnych grup społecznych i zawodowych.

Terenowi korespondenci PAP piszą o pozytywnym przyjęciu, z jakim wśród robotniczych załóg spotkało się opublikowanie w czwartkowej prasie stanowiska komisji rządowej prowadzącej rozmowy z Międzyzakładowym Komitetem Strajkowym w Gdańsku, w sprawie głównych postulatów wysuniętych wobec władz. Podkreśla się, że fakt ten jest

świadectwem właściwego dialogu władzy ze społeczeństwem, dotyczącego spraw, które żywo obchodzą wszystkich.

Na zebraniach partyjnych i dyskusjach, m. in. w Elblągu coraz częściej padają żądania, aby „odkryć karty” drugiej strony — powiedzieć kim są ludzie kierujący strajkiem w Gdańsku, a także kto za nimi stoi.

Podobnie jak w wielu innych regionach kraju, również w Krakowie dyskusja na otwartych zebraniach partyjnych przebiega w atmosferze szczerości i troski o sprawy wielkie, a więc dotyczące rozwoju całego kraju, jak i te mniejsze, związane z funkcjonowaniem poszczególnych organizmów gospodarczych. Taki charakter miała np. debata wśród 4-tysięcznej załogi hutniczego przedsiębiorstwa remontowego, dla którego dziś najważniejszym zadaniem jest remont generalny najstarszego, bo uruchomionego przed 25 laty, wielkiego pieca. Robotnicy odczuwają brak niektórych podstawowych narzędzi potrzebnych do wykonywania tej trudnej operacji, na nieterminowy spływ materiałów.

Rzeczowej, spokojnej i konkretnej dyskusji towarzyszy praca, coraz częściej zakłócana czynnikami obiektywnymi. Jak informuje np. korespondent PAP w Opolu, w tamtejszych Zakładach Koncentratów Spożywczych odczuwa się brak opakowań na konserwy, dostarczanych zwykle z fabryki w Gdańsku; wyczerpał się bowiem również zapas importowanego surowca, jakim jest laktoza, a kontraktowane do stawy z Holandii stanęły pod znakiem zapytania, z uwagi na perturbacje w transporcie.

Szeroki i różnorodny jest wachlarz tematów i problemów poruszanych w tych dniach przez robotnicze kolektywy. Powracają sprawy już niejednokrotnie sygnalizowane — mówi się więc o potrzebie poprawy dyscypliny pracy, pociągania do odpowiedzialności za niewykonanie powierzonych obowiązków za wodowych, o konieczności pełnego stosowania zasad demokracji wewnątrzpartyjnej, o konieczności pełnej informacji społeczeństwa o problemach z jakimi boryka się kraj, o drogach gwarantujących przewyższenie trudności. (PAP)

Obrady

Wojewódzkiej Komisji Porozumiewawczej Partii i Stronnictw Politycznych w Poznaniu

W dniu 28 sierpnia br. obradowała Wojewódzka Komisja Porozumiewawcza Partii i Stronnictw Politycznych w Poznaniu. W posiedzeniu udział wzięli:

- Ze strony PZPR — I sekretarz KW PZPR Jerzy Zasada, sekretarz KW PZPR Czesław Gałgan oraz przewodniczący WKPK Franciszek Nowak;
- Ze strony ZSL — prezes WK ZSL Walenty Kołodziejczyk oraz sekretarz WK ZSL Tadeusz Zajac;
- Ze strony SD — wiceprzewodniczący WK SD Tadeusz Kwasiński oraz sekretarz WK SD Alojzy Bryl.

W wyniku obrad określono kierunek współdziałania PZPR, ZSL i SD w dziedzinie poprawy zaopatrzenia w artykuły pierwszej potrzeby społeczeństwa województwa poznańskiego, pełnego zebrań ziemiopłodów przez rolnictwo oraz zapewnienia spokojnej pracy, porządku i ładu w naszym regionie.

Komisja wyraziła najwyższe uznanie wszystkim ludziom pracy, a zwłaszcza robotnikom i rolnikom Ziemi Poznańskiej za ich patriotyczną postawę i ofiarą pracę, tak ważną w obecnej, trudnej dla kraju sytuacji. Jest to postawa najlepiej służąca naszej wspólnej Ojczyźnie.

Nowy rok w nowej szkole

Dla dzieci zamieszkujących najmłodszą dzielnicę Poznania — Piątkowo inauguracja roku szkolnego odbędzie się w nowej szkole. Czekał na nią niecierpliwie nauczyciele, rodzice, dzieci. Jest to bowiem pierwszy budynek szkolny na tym osiedlu. Od 1 września br. w 24 pomieszczeniach przeznaczonych na klasy i pracownie uczyć się będzie 1 200 dzieci. Tam też na zajęcia będą przychodzili przedszkolaki.

Dobiegają końca ostatnie prace wokół budynku — porządkuje się ulicę, sprząta sale szkolne, wieszka zastawy i zwozi meble. W pracach porządkowych pomagają nauczyciele i rodzice. (bg)

Na zdjęciu: nowa szkoła gotowa na przyjęcie dzieci.

Fot. — R. Królak

Kolejne wagony z „Cegielskiego”

Kolej ma znacznie mniej wagonów osobowych niż potrzebuje. Każda więc dodatkowa dostawa, to korzyść dla pasażerów. Wygodniej im będzie podróżować niektórymi pociągami dzięki nowym wagonom z Poznania. Zakłady Przemysłu Metalowego „H. Cegielski” zaczęły przekazy-

wać PKP nową serię wagonów I klasy. Są one nowocześnie wykonane i wygodne, mając też wiele innowacji technicznych. Dostawy te umożliwią wycofanie z ruchu dalekobieżnego w najbliższym czasie przynajmniej kilkudziesięciu wysłużonych wagonów, które „jedynek” mają tylko w nazwie. (bop)

Sytuacja na Wybrzeżu

W drodze do wspólnego porozumienia

Sytuacja w kraju jest nadal skomplikowana. W zdecydowanej większości zakładów i przedsiębiorstw trwa praca. Załogi tych fabryk, w trudnych warunkach, starają się produkować towary niezbędne dla go spodarki kraju i zaopatrzenia. Starają się dostarczać konieczne dla funkcjonowania innych zakładów elementy kooperacyjne, węgiel, gaz i artykuły potrzebne w naszych sklepach.

Niestety, w niektórych regionach kraju, a zwłaszcza na Wybrzeżu, nadal trwają zahamowania w pracy.

Od kilku dni — pisze dziennikarz PAP — całe społeczeństwo Wybrzeża Gdańskiego z

uwagą przysłuchuje się rozmowom, jakie toczą się pomiędzy komisją rządową a międzyzakładowym komitetem strajkowym. Lokalna rozgłoska radiowa nadaje z tych obrad pełne relacje. Z ulgą witane są wszelkie oznaki postępu w rozmowach, przybliżające moment zakończenia wreszcie strajku. Obecnie lepiej niż przed kilkoma lub kilkunastoma dniami rozumiana są konkretne uwarunkowania ograniczające możliwość spełnienia, zwłaszcza natychmiastowego, niektórych postulatów. Lepiej też rozumiany

Dokończenie na str. 6

W Wielkopolsce

Wzmogło się tempo żniw

Wraz z poprawą pogody wzmogło się tempo żniwowania w wielkopolskim rolnictwie. W obecnej fazie żniw przeważają na polach kombajny, bowiem tylko te maszyny dają sobie radę ze zbiorami wyległych, stłamszonych wicherą i przerośniętych zielonymi zbożami. Nadal żniwa odbywają się w trudnych warunkach, notuje się wiele awarii maszyn, usuwanych sprawnie przez ekipy pogotowia technicznego POM.

W ostatnich dniach widać wyraźny postęp w zbiorze pól. Najbardziej zaawansowane w koszeniu zboża jest obecnie województwo leszczyńskie, które ma za sobą żniwa na 92 000 hektarów, co stanowi 78 procent zasiewów. Zebrano z tego trzy czwarte,

podrzucając połowę ściernisk. Poznańskie ma 72 procent zaawansowania w koszeniu zboża, które objęło 167 000 hektarów. Zwieziono plony ze 140 000 hektarów, czyli dwóch trzecich skoszonego obszaru. Podorywki przeprowadzono na 99 000 hektarów.

Równocześnie ze żniwami odbywają się siewy rzepaku. Najbardziej zaawansowane są województwa: poznańskie — 11 600 hektarów (63 procent planu) i piłskie — 8 400 hektarów (60 procent planu). Kaliskie zbliża się do półmetka z obszarem 3 500 hektarów, Leszczyńskie ma zasiany 3 100 hektarów (38 procent), a najmniej Koniejskie — tylko 800 hektarów, co stanowi 11,7 procenta.

Trwają sianokosy. Najbardziej w drugim pokosie traw zaawansowane jest województwo kaliskie, gdzie skoszone dwie trzecie łąk. (emp)

krótco + krótco + krótco + krótco + krótco + krótco + krótco + krótco

Prawa człowieka w RPA

Sprawę łamania praw człowieka w Republice Południowej Afryki bada w Genewie od środy zespół rzeczoznawców powołany w 1967 roku przez ONZ-owską komisję praw człowieka. W sierpniu br. delegaci tego zespołu zbierali informacje w Luandzie, Dar es-Salam i Londynie. W oparciu o nie przewodniczący komisji praw człowieka, Uellid Sadi skierował list do premiera RPA, Pietera Bothy w którym domaga się, aby władze południowoafrykańskie „zapobiegły niewłócznie brutalnym akcjom policji i powstrzymały się od wszelkich aktów represji wobec ludności Afryki Południowej i Namibii”.

Sprawa palestyńska

W międzynarodowym ośrodku

konferencyjnym ONZ w Wiedniu trwa II seminarium ONZ poświęcone problemowi palestyńskiemu. Uczestnicy obrad, reprezentujący większość krajów europejskich, bliskiego i środkowego Wschodu, a także międzynarodowe organizacje regionalne i pozarządowe, wyrażają poparcie dla sprawiedliwej walki ludu palestyńskiego o prawo do samostanowienia, stanowczo potępiają agresywną, ekspansyjną politykę Izraela.

Chilijska opozycja

Z propozycją utworzenia rządu przejściowego, który przejmie władzę od junty wojskowej w Chile, wystąpił przywódca chadeckich w tym kraju, były prezydent Eduardo Frey Montalva na pierwszym od zamachu stanu wiecu publicznym w Santiago. Plan ten jest alternatywą chadecką wobec ogło-

szonego przez gen. Augusto Pinocheta referendum w sprawie nowej, jawnie faszystowskiej konstytucji, która zmierza do legalizacji władzy wojskowych na dalsze 17 lat. Referendum ma się odbyć 11 września br., czyli w siódmą rocznicę obalenia konstytucyjnego rządu Salvadora Allende.

R. Mugabe w USA

Premier Zimbabwe Robert Mugabe przebywa w wizycie oficjalnej w Stanach Zjednoczonych. Poprzednio uczestniczył w sesji Zgromadzenia Ogólnego, w czasie której Zimbabwe zostało przyjęte do ONZ. Mugabe spotkał się w śróde z prezydentem USA, Jimmy Carterem. Rozmowa dotyczyła ewentualności zwiększenia przez Stany Zjednoczone pomocy ekonomicznej dla zniszczonego 7-letnią wojną Zimbabwe.

Napad na Liban

Agencja palestyńska WAFA podała w czwartek, że w śróde późnym wieczorem lotnictwo Izraela bombardowało miejscowości Ras el-Ain, Raszideja i Kasimija w zachodniej części Libanu południowego. Lotnictwo izraelskie napotkało na ogień artylerii przeciwlotniczej Palestyńczyków oraz libańskich sił postępowych.

Centrum „białej śmierci”

Według gazety „Le Figaro” Francja stała się w ostatnim czasie europejskim centrum przemysłu narkotykowego. Tylko w tym roku zatrzymano i aresztowano na terenie tego kraju około 400 przemytników. Niemniej francuskiej policji wciąż nie udaje się dotrzeć do siatki organizującej przemyt i handel „białą śmiercią”. Główni organizatorzy tej siatki wciąż pozostają bezkarni.

Ceramika z chodzieskich zakładów

„Dyskutujemy, ale rzetelnie pracujemy”. Takie hasło przyświeca w obecnej trudnej sytuacji kraju znanej z robotniczych tradycji załódze Chodzieskich Zakładów Porcelany i Porcelitu. Forum do dyskusji stanowiła natomiast otwarte zebrania grup partyjnych i OOP poświęcone sytuacji polityczno-gospodarczej w Polsce.

Plaszczyzna dyskusji, na którą rezyduje się szereg wniosków i postulatów m. in. w sprawie poprawy zaopatrzenia na rynku właściwie rozumianej gospodarności i efektywności, sprzyja pełnej realizacji zadań. Mimo kłopotów z planem w lipcu, w ciągu każdego dnia sierpnia załoga chodzieskich ceramików pracowa-

ła rytmicznie i wydajnie, przekraczając często planowe zadania. W sierpniu wykonano dotąd dla przykładu o 1300 serwisów stołowych więcej niż w lipcu. Podobnie więcej dostarczono na rynek talerzy (o 67 000) oraz półmisek. Myśli się tu również o tym, aby do końca sierpnia odrobić zaległości z lipca.

Bardzo dobrze wykonuje załoga Chodzieskich Zakładów Porcelany i Porcelitu eksport. Zadania są przekroczone, ale ze względu na panującą na Wybrzeżu sytuację zakład posiada w magazynach prawie 60 ton wyrobów z przeznaczeniem dla odbiorców w Egipcie, Syrii, Grecji, Finlandii i Wielkiej Brytanii. (wis)

Posiedzenie Rady Głównej Episkopatu Polski

26 bm. w Częstochowie, na Jasnej Górze, obradowała nadzwyczajnym posiedzeniu Rada Główna Episkopatu Polski. Obradom przewodniczył Stefan Wyszyński Prymas Polski.

Po posiedzeniu opublikowany został komunikat, w którym stwierdza się m. in.:

Rada Główna Episkopatu z głęboką troską o dobro narodu i państwa, jak również o każdego obywatela, oceniła aktualny stan napięć społecznych, społecznych i politycznych w naszym kraju. Źródła tych napięć są złożone. Są one wyrazem nurtującego od wielu lat niezadowolenia pochodzącego z popełnionych błędów. Tylko w atmosferze spokoju i wewnętrznego ładu można je skutecznie rozstrzygać.

Rada Główna Episkopatu wyraża uznanie zarówno strajkującym robotnikom i ich komitetom jak i władzom za to, że nie dopuścili do zaburzeń porządku publicznego. Dowodzi to dojrzałości obywatelskiej i politycznej.

Taka dotychczasowa postawa daje nadzieję, że w rzetelnym dialogu między wyłonionymi komitetami strajkowymi, a delegacjami władz politycznych i rządowych znajdą rozwiązanie wszystkie sporne problemy, co leży w interesie całego narodu.

Szybkie rozwiązanie tych problemów jest nakazem chwili. Dlatego dialog ten powinien cechować gotowość do znalezienia rozwiązań możliwych do przyjęcia przez obie strony. Polacy muszą umieć się porozumieć wzajemnie i w własnym domu sami rozwiązywać swe problemy.

Osiągnięte porozumienia, po parte odpowiednimi gwarancjami,

powinny zakończyć strajki, aby normalne funkcjonowanie gospodarki narodowej i życia społecznego w po koju stało się możliwe. Porozumienia powinny być dotrzymywane przez obie strony w myśl zasady: pacta sunt servanda.

Rada Główna Episkopatu w ramach służby pasterskiej na rodowi zwraca uwagę całego społeczeństwa na sposób działania i postępowania pływający z ducha Ewangelii, na zasady miłości i sprawiedliwości społecznej w dochodzeniu i zaspokajaniu praw. Wzywając zaś do zachowania ładu, spokoju i rozważa podkreśla z całą mocą i przypomina wszystkim, że warunkiem pokoju wewnętrznego jest poszanowanie niezbywalnych praw narodu.

Naród polski — głosi komunikat w innym miejscu — potrzebuje prawdziwej odnowy moralnej i społecznej, aby mógł odnaleźć na nowo wiarę w siebie, w swoją przyszłość, zaufanie we własne siły obudzić energie moralne i ofiarność społeczną dla sprostania wielkiemu trudowi pracy i ko niecznym wyrzeczeniom, które wszystkich czekają. Pilną potrzebą jest odbudowanie zaufania między społeczeństwem a władzą, aby we wspólnym wysiłku budować lepszą przyszłość Ojczyzny i zabezpieczyć interesy narodu i państwa.

Rada Główna — stwierdza się w zakończeniu komunikatu — w imieniu Konferencji Episkopatu zarządza w całej Ojczyźnie modlitwy o szczęśliwe i pomyślne dla kraju rozwiązanie istniejących napięć i powstałych trudności. Czas i formy tych modlitw określa biskupi ordynariusze. (PAP)

Pomoc specjalistów w żołnierskich mundurach

Nie ustaje pomoc wojska w rozbudowie stolicy. Budownictwie w żołnierskich mundurach, wykonując podczas szkolenia specjalistycznego różnorodne zadania na placu budów przyspieszają tempo prac prowadzonych m. in. przy wznowieniu Mostu Toruńskiego.

Żołnierze z jednostki kolejowej — drogowej Pomorskiego Okręgu Wojskowego, którzy w minionych latach wspierali budowniczych Dworca Centralnego i Trasy Łazienkowskiej,

pomagają obecnie ekipom Płockiego Przedsiębiorstwa Robót Mostowych budującym trzypiętrowy węzeł komunikacyjny na skrzyżowaniu ulic Pułaskiego i Rzymowskiego. Węzeł ten umożliwi w niedługim czasie bezkolizyjny ruch między śródmieściem, Piasecznem i rozbudowywanym się Ursynowem.

Żołnierska praca koncentruje się na jednej z estakad skrzyżowania. (PAP)

Związki zawodowe winny stać się rzeczywistym rzecznikiem potrzeb ludzi pracy

Telewizyjne wystąpienie przewodniczącego CRZZ — Romualda Jankowskiego

28 bm. Telewizja Polska nadała wystąpienie przewodniczącego CRZZ — Romualda Jankowskiego. Powiedział on: Dwa dni temu zostałem wybrany na przewodniczącego Centralnej Rady Związków Zawodowych. Dziś pragnę przedstawić nasze stanowisko w najważniejszych sprawach ruchu zawodowego.

Zostałem wybrany na przewodniczącego w chwili niezwykle trudnej. Klasa robotnicza i Wybrzeża oraz innych strajkujących ośrodków i zakładów pracy postawiła bowiem nasze ruchowi bardzo poważne zarzuty. Robotnicza krytyka była bezkompromisowa i sięgała do głębi negatywnych zjawisk. Chodzi w niej również o model państwa socjalistycznego i jego udoskonalenie, a w nim o właściwe miejsce związków zawodowych. Głosy robotników są słuszne. Tak, to prawda, że związki zawodowe, zwłaszcza w ostatnich latach, mało skutecznie broniły bezpośrednich interesów i potrzeb ludzi pracy, mimo, iż znały je, rozumiały i występowały z naciskiem o ich zaspokojenie.

Za trzy miesiące ma się odbyć IX Kongres Polskich Związków Zawodowych. W tym właśnie okresie dokonujemy się będą w ruchu zawodowym głębokie zmiany. Swoją rolę — zgodnie z duchem stanowiska ostatniego plenum CRZZ — widzę w tym, aby zapewnić demokratyczny przebieg tego procesu, tak aby opinie robotników i ogółu związkowców w całym kraju, mogły dojść do głosu i wywrzeć wpływ na decyzje kongresu i na kształt ruchu zawodowego. Jeśli zdołam do tej sprawy wnieść swój osobisty wkład, będę uważał swoją misję za spełnioną, będę uważał, że zrobiłem to, co jako związkowiec i Polak powinienem zrobić.

XVI Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych wypowiedziało się jasno w sprawie klasowego charakteru ruchu zawodowego. I to właśnie decyduje o tym, że główną jego siłą i najistotniejszym sensem istnienia jest dobro klasy robotniczej. Jest sprawą niezwykle istotną, że nawet gdy oceniliśmy bardzo krytycznie sytuację w naszym ruchu, możemy jednak bez wstydu

powiedzieć, że ołbrzymia większość postulatów strajkowych były to postulaty, zebrane w dyskusji wśród związkowców, w zakładach pracy i które wy suwały wobec rządu i administracji, ostrzegając jednocześnie, że mogą one stać się przyczyną ostrego niezadowolenia, a nawet społecznego konfliktu.

Wśród nas ludzie, którzy zapomnieli o tym, kto i dlaczego wybrał ich na związkowe funkcje miejsca mieć nie mogą. Biurokratów i karierowiczów związkowcy pozbędą się zdecydowanie. Ale ołbrzymia rzesza społeczników związkowych dobrze pracowała w interesie swych załóg. Należy im się szacunek i uznanie. Bronimy ich przed atakami. Jeśli jednak gdziekolwiek załogi żądają wyboru nowych rad zakładowych, należy to uczynić. Kogo wybierają robotnicy spośród siebie jako swych przedstawicieli jest ich własną sprawą.

Ruch odnowy musi ogarnąć wszystkie ogniska i wszystkich działaczy związków zawodowych do Centralnej Rady Związków Zawodowych włącznie.

Robotnicy chcą, aby związki zawodowe były ich autentycznym reprezentantem, by skutecznie broniły ich interesów, jednym słowem takich, które za swój główny cel uważają obronę interesów robotników ludzi pracy. Za takimi związkami jesteśmy i za tym się opowiadamy. Uważam, iż polski ruch zawodowy musi ulec głębokiej odnowie. Ta świadomość towarzyszyła obradom XVI Plenum CRZZ.

Działacze związkowi poddali głębokiej krytyce swoją własną działalność, sytuację ruchu zawodowego oraz wskazywali na konieczność stworzenia niewzruszalnych gwarancji, które nie zezwoli nigdy na powtórzenie podobnej sytuacji. Upatrujemy te gwarancje w nowej ustawie o związkach zawodowych. Musi ona wyraźnie uznać rolę ruchu zawodowego jako siły, która krytycznie kontrokuje wszystkie decyzje rządowe, zwłaszcza dotyczące płac, norm pracy i polityki społecznej. Sprzeciw związków zawodowych uzasadniony opinia klasy robotniczej musi automatycznie wstrzymać takie

decyzje. Funkcja kontrolna, stanowiąca obronę słusznej sprawy — interesów ludzi pracy — to jedyna droga współdziałania dla dobra socjalistycznego społeczeństwa. Związki zawodowe powołały już własną komisję do badania kosztów utrzymania i odtąd będą dysponować własnymi danymi, własnymi uzasadnieniami cen i na nich budować będą wszystkie wnioski dotyczące rekompensaty za wzrost kosztów utrzymania.

Nowa ustawa powinna sankcjonować skuteczne formy protestu, do strajków włącznie, gdy zawiodą inne metody, ale także wyraźnie określić ich charakter. Niewzruszoną zasadą działania musi być praktyka uzgodnień wszelkich aktów państwowych z kolegialnymi organami związków zawodowych. Praktykę jednoosobowych uzgodnień stanowczo odrzucamy.

Ustawa o związkach zawodowych musi także wyraźnie określić charakter związków zawodowych jako w pełni autonomicznej, samorządnej organizacji ludzi pracy w socjalistycznej Polsce. W ramach Konstytucji i w ramach prawa. Ustawa powinna umocnić rolę związków zawodowych, jako pełnoprawnego partnera rządu, administracji państwowej i gospodarczej, z którym wszyscy powinni i muszą się liczyć.

Centralna Rada Związków Zawodowych już podczas swych ostatnich obrad wyciągnęła wnioski z krytyki robotniczej. Podjęliśmy prace nad nowym projektem ustawy o związkach zawodowych i nad projektem ustawy o samorządzie robotniczym. Wiemy, że ustawy te nie mogą powstać w małych kręgach, w małych zespołach, muszą one być udziałem całej klasy robotniczej. Szukamy skutecznych metod działania. Chcemy odzyskać zaufanie klasy robotniczej, dokonac odnowy naszego ruchu możemy tylko w pełnym kontakcie z klasą robotniczą. To klasa robotnicza jest i będzie gospodarzem związków zawodowych. Swojej własnej organizacji.

Pragniemy obecnie rozwinąć szczerzy dialog z ludźmi pracy, tymi, którzy jeszcze strajkują i tymi, którzy pracują w tym trudnym okresie czasu. Może-

my powiedzieć sobie kładą prawdę i zmieniać wszystko, co zmienić się powinno. Ale powinniśmy uchronić jedność związkowego, robotniczego ruchu.

W tej chwili, dyskusję taką prowadzimy, dokonujemy również głębokiej i nieraz bardzo gorzkiej samooceny. Ale przede wszystkim postanowiliśmy i robimy to, oddziaływać skłonowo na to, aby postulaty załóg, wysuwane podczas naszej związkowej kampanii wyborczej do rad zakładowych były załatwiane. Będziemy również strzec, aby postulaty załóg strajkujących zwłaszcza socjalne i placowe były w ustalonym czasie i trybie bezwzględnie wprowadzone w czyn.

Trzeba to robić od dziś, od zaraz. I robimy to. Ale trzeba również od zaraz odpowiedzieć sobie na pytanie, czy można dłużej stać na pozycjach, które rozdzielały nas tak ostro, chociaż na pewno z przyczyn, jakie zaistniały rzeczywicie. Związkowcy na XVI Plenum CRZZ ujawnili je, określili i proponują jako platformę krytycznej dyskusji i mądrego porozumienia, jako podstawę odnowy ruchu zawodowego. Dlatego, że wspólnota interesów wszystkich bez wyjątku ludzi pracy polega dziś na tym, aby wynegocjować płaszczyznę porozumienia, aby uwohlić związki zawodowe od ich, przecież rzeczywistych, obciążeń. Aby przeobrazić je do gruntu, w myśl ideałów socjalizmu.

Wypowiadam się dzisiaj w duchu obrad XVI Plenum Centralnej Rady. Zwracam się z tymi propozycjami i ocenami do ludzi pracy całej Polski, do wszystkich związkowców, w tym także do załóg strajkujących i do komitetów strajkowych, wybranych przecież przez załogi. Przedłużanie się konfliktu ponad wytrzymałość gospodarki i w obliczu ryzyka narodowego, wymaga rozsądnych i mądrych decyzji. Szybkie porozumienie jest już naprawdę konieczne. Tak samo konieczne, jak konieczne są głębokie reformy. I od nich związki zawodowe nie chcą i nie mogą się uchylać. Nie chcą, bo rozumieją do głębi powagę sytuacji, nie mogą — bo są i będą organizacją klasy robotniczej i wszystkich ludzi pracy. PAP

W duchu odnowy

Jak każdy Polak obserwuje z uwagą, niepokojem i troską rozwój sytuacji w naszym kraju. Z jednej strony widzę wiele pożytecznych elementów tej sytuacji i mam tu na myśli kolejne przejawy odnowy społecznej. Widzimy też zmiany w naszym życiu publicznym i w słownictwie. Na przykład słowo strajk nie istniało do niedawna w naszym oficjalnym języku. Teraz wiadomo, że nie ma sensu zastydzać się nad tym, czy strajki mają prawo bytu w socjalizmie, czy nie mają, bo one po prostu są faktem. I jak słysześmy, mają one być ustawowo zagwarantowane w tych wszystkich przypadkach, gdy protest wobec decyzji krzywdzących ludzi pracy nie zostaje uwzględniony. Innym tabu była wielkość naszego zadłużenia za granicą. Teraz wiemy, że jesteśmy winni naszym wierzycielom.

Odnowa idzie przez nasze życie publiczne i uzdrawia różne sprawy. A przecież jest to dopiero początek drogi. Bo zdajemy sobie wszyscy sprawę z tego, że pole do naprawy jest szerokie, a proces odnowy długi. Nie można wszystkiego zrobić od razu, ale gdy ustrząsą jest silny, wtedy wydarzenia toczą się szybko. I

dzie o to by nie potoczyły się za daleko. I tu jak wielu Polaków dostrzegam z kolei elementy negatywne obecnej sytuacji, które wyrażają się przede wszystkim w rozszerzającej się fali strajków, co w krótkim czasie może pogryźć kraj w chaosie o nieobliczalnych skutkach.

Słuchamy w tych pełnych napięcia dniach głosów przestrogi, głosów nawołujących do poczucia odpowiedzialności, do rozważa. Najwięcej wrażeń nie zrobiły na mnie — wśród wielu innych — wystąpienia prymasa Polski, kardynała Stefana Wyszyńskiego oraz członka KC PZPR, dziennikarza Ryszarda Wojny. Jakże charakterystyczne to zestawienie! Dwaj ludzie o całkowicie różnych światopoglądach mówili w tej samej tonacji, w tym samym duchu. Można chyba powiedzieć, że te dwa głosy są wyrazem przeświadczenia, które chyba podziela coraz więcej rodaków, że tylko Polacy mogą i powinni rozwiązać swoje wewnętrzne sprawy, bo tylko oni są najlepszymi strażnikami polskich intere-

sów. Dla nikogo bowiem na świecie nasze interesy nie są sprawą nadzewnętrzną.

W obu tych wystąpieniach niezwykle mocno podkreślono to, że żyjemy w warunkach takich swobód i wolności, iż należy koniecznie się zastanowić, co mamy do stracenia. Fakt, że mamy taką, a nie inną sytuację świadczy dobitnie o zakresie swobód w naszym kraju. Co zresztą bynajmniej nie znaczy, że aspiracje ludzi w tym zakresie zostały już spełnione. Jednak kolejnych kroków naprzód nie da się do końca w warunkach niepokojów społecznych o takim zakresie jak obecnie.

Do zrobienia jest wiele. Wszyscy pragniemy pełniejszej informacji o naszych sprawach i widać jak z dnia na dzień niemal zwiększa się zasób informacji dostarczanych społeczeństwu. Powinno to być proces ciągły. Wszyscy pragniemy mieć autentyczny wpływ na decyzje ich dotyczące. Trzeba więc definitywnie zmienić ten styl zarządzania, jaki u nas się utrzymał, szczególnie w ostatnich latach — jak podkreślał

R. Wojna, zmienić na taki, który zapewni stały dialog między władzą a społeczeństwem, dialog autentyczny, a nie fałszywy.

Trzeba zapewnić dotrzymywanie zobowiązań, bo o to mają duże i słuszne pretensje ludzie pracy. Mówią, że wiele razy obiecywano różne rzeczy na zakrętach naszej historii, a potem szło to w zapomnienie. Trzeba zapewnić więc samorządność organizacjom społecznym, w tym w szczególności związkom zawodowym, trzeba uczynić krytykę stałym elementem życia publicznego, trzeba też zapewnić rzeczywistą kontrolę we wszystkich dziedzinach, albowiem było u nas sporo obszarów życia wyjętych spod kontroli.

Trzeba nam więcej rzeczywistości i skromności w życiu publicznym, a to oznacza ograniczenie uroczystościowego charakteru różnych debat i posiedzeń, zajmujących mnóstwo czasu, a nie wnoszących nic nowego. Trzeba obradować konkretnie, krytycznie i rzeczowo, inaczej nie wywołamy ludzkiej inicjatywy, aktywności

ci i prawdziwego zaangażowania w sprawy kraju i narodu.

Jednakże musimy wszyscy wiedzieć, że te oraz inne, tu nie wymienione sprawy na naszych oczach się dzieją, zmieniają, przekształcają. Już nadano im napęd i właściwy kierunek. Teraz idzie o rozwinięcie tego procesu odnowy, udoskonalenie, które może się dokonywać jedynie w atmosferze spokoju, normalnej pracy i stopniowo. Tak właśnie jak każdy z nas rozkłada zapasowanie swoich domowych potrzeb na określone etapy, tak samo musi robić ten co zarządza gospodarstwem krajowym, tak samo muszą też przebiegać procesy społeczne. Zrobiliśmy wielki krok we właściwym kierunku. Oby następne były wykonywane w atmosferze mniej wybuchowej.

Konkretnie decyzje zapadają teraz codziennie. Cały zestaw kierunkowych wytycznych wyszedł z CRZZ, inne ogłosił rząd, kolejne przedstawił wicepremier Mieczysław Jagielski reprezentantom komitetu strajkowego w Gdańsku. W sumie rysuje się z tego z całą mocą duch odnowy, który dziś przebiega całe nasze życie publiczne.

MIECZYSLAW SKAPSKI

Pierwszy generator na miejscu

W tym roku wypłynie prąd z Bełchatowa

W nocy z 27 na 28 sierpnia na teren budowy elektrowni „Bełchatów” (woj. piotrkowski) dotarł generator — ostatnie z podstawowych urządzeń pierwszego bloku, który zacznie pracować już w końcu bieżącego roku. (PAP)

POGODA

Poznańskie Biuro Meteorologii i Gospodarki Wodnej przewiduje na piątek w Wielkopolsce: zachmurzenie małe i umiarkowane, możliwy wzrost do dużego i przełotne opady.

Temperatura minimalna od 8 do 10 stopni, maksymalna od 23 do 25 stopni.

Wczoraj o godzinie 20 zanotowano następujące temperatury: w Kaliszu i Lesznie 19 stopni, w Koninie, Pile i Poznaniu — 20 stopni; ciśnienie 753,8 mm to jest 1005 hPa.

Dzisiejszy serwis informacyjny opracował Andrzej Skrzypczak

„GŁOS WIELKOPOLSKI” — DZIENNIK ROBOTNICZEJ SPÓŁDZIELNI WYDAWNICZEJ „PRASA — KSIAZKA — RUCH”; POZNAŃ UL. GRUNWALDZKA 19

Adres pocztowy: skrytka nr 1074 60-959 Poznań. Redaguje kolegium:

Wiesław Porzycki (red. naczelny), Marian Flejsierowicz (zastępca red. naczelnego), Tadeusz Kaczmarek (sekretarz redakcji), Eugeniusz Cofa, Zdzisław Kondziara, Zbigniew Sek.

Wydawca: Kombinat Wydawniczo-Kolportażowy RSW. Telefony: 500-41 łącząc wszystkie działy. Dział łączności z czytelnikami: 665-718. Sekretariat red. naczelnego: 454-09. Zastępca red. naczelnego: 665-718. Sekretarz redakcji: 648-85. Dział informacji: 665-939. Dział sportowy: 648-45. Redakcja nocna: 430-73, 453-31. Biuro Ogłoszeń: Grunwaldzka 19, 60-782 Poznań, tel. 665-916. Za treść i termin druku ogłoszeń redakcja nie odpowiada. Druk: PZG im. M. Koszka Poznań.

Prenumerata: wpłaty przyjmują oddziały RSW „Prasa—Książka—Ruch” oraz urzędy pocztowe i doręczyciele do dnia 10 każdego miesiąca (z wyjątkiem grudnia) poprzedzającego okres prenumeraty. Na miesiąc (26 zł), kwartał (78 zł), półrocze (156 zł). Indeks nr 35028. T-4

KSR w „Stomilu“

Co w pracy przeszkadza

Sesję Konferencji Samorządu Robotniczego w Poznańskich Zakładach Opon Samochodowych „Stomil” rozpoczęto punktualnie o godzinie trzynastej. Członkowie KSR przyszli na nią niemal w komplecie, mimo okresu wakacyjnego, trzymając pod pachą skoroszyty z materiałami przygotowanymi przez dyrekcję. Był czas na zapoznanie się z analizą wyników, na dyskusję w zespołach pracowniczych, zebranie uwag i przygotowanie swojego głosu w dyskusji.

Krótkie wprowadzenie dyrektora technicznego Józefa Stopy punktuje najważniejsze sprawy: zakład ma zaległości produkcyjne, zdołano zrealizować tylko skoroszyty w dół plan półroczny; brakuje kordów i innych surowców; co rusz stają stare maszyny; brakuje ludzi — 70 konfekcjonerów, nie nie wskazuje, żeby końcówka roku była łatwiejsza. W lipcu pracowano dosyć rytmicznie, ale już w sierpniu cały dorobek został zaprzepaszczony przez awarie energetyczne.

Konferat samorządu robotniczego zawiera kilka uwag pod adresem dyrekcji: organizacja pracy szwankuje, dział utrzymania ruchu nie zaspokaja potrzeb, z rodzajem roboczą jest nie najlepiej. Wyrażnie widać brak doświadczenia w formułowaniu krytyki, wskazywania winnych, żądania a nie tylko postulatów.

Gdy przewodniczący KSR, I sekretarz Komitetu Zakładowego PZPR Lech Kucharski otwiera dyskusję okazuje się, że nikt nie „wyreżyserował” tej części obrad samorządu. Nie zabrano o „pozytywny obraz fabryki”, aby tylko zadość uczynić gości. Ci, którzy siedzą na sali, a przyszli tu wprost od maszyn, znają i doceniają osiągnięcia, ale nie o nich mówią. Lech Kucharski czuje się w obowiązku zwrócić na ten fakt uwagę w podsumowaniu obrad, by obraz fabryki był prawdziwy.

Po trzykrotnym zaproszeniu do dyskusji podchodzi do mikrofonu Marian Mieszała. Jego wystąpienie nie ma nic z oficjalnego przemówienia. Propozycja jest krótka: należy częściowo odstąpić od rotacyjnego systemu przydziału odzieży ochronnej, który w „Stomilu” się nie sprawdził. Pracownicy otrzymują odzież nie dopraną, podniszczoną, co nie sprzyja trosce o nią. Trzeba więc wrócić do starego systemu przydziału odzieży według tabeli norm. Za takim rozwiązaniem są również inni dyktanci, ale okazuje się, że dyrektor nie może podjąć takiej decyzji. Te propozycje musi zaakceptować aż Ministerstwo Przemysłu Chemicznego. Na sali szmer, bo to grozi wielomiesięcznym zależaniem sprawy. Może jednak tym razem będzie inaczej?

Konfekcjoner Edward Sobiak dotyka najbardziej obecnie drażliwej sprawy — funkcjonowania czterobrygadowego systemu pracy. Żaden z warunków tego systemu nie jest

spełniony — mówi wprost. Nie ma pełnej obsady pracowników, źle jest z rytmiką dostaw surowców, a stan techniczny wielu maszyn jest fatalny, toteż się psują. Nie tego oczekiwali przechodząc na „czterobrygadowkę”. Oprócz wyższych pensji chcieliby też pracować spokojniej, wydajniej. Ale o tym tylko się mówi. Postulaty załogi giną w papierach, a rezultatów nie widać. Nadal nie ma decyzji w sprawie kilku wolnych dni świątecznych (propozycja — 8 dni w roku), zamiast 200 obiecanych mieszkań otrzymali tylko 32. Uchwała nr 32 Rady Miastrowi zapewniała im stołówkę, hotel pracowniczy oraz laboratorium, ale nie w tych sprawach się nie dzieje. Jeśli nie można zapewnić tego, co obiecano, to nie widzimy możliwości utrzymania systemu czterobrygadowego mówi Edward Sobiak. Następni w pełni się z jego zdaniem zgadzają.

Praca „na okrągło” pozwala rzeczywiście wyprodukować więcej, ale bardzo potrzebnych opon, ale jak jest sens pracować w nocy i w niedzielę, a w środę czekać cały dzień na dostawę kordów czy usunięcie awarii? — pyta mi sąsiad z boku.

Tymczasem Tadeusz Rembalski wylicza przed mikrofonem jakie zakład ponosi straty z powodu braku paru ton importowanego środka zabezpieczającego mieszanki gumowe przed podwulkanizowaniem.

— Mówią nam, że nie ma dewiz, ale w rezultacie my te dewizy wyrzucamy w postaci importowanego kauuczku zawartego w niszczonej mieszance. I co to za go spodarka! Chyba lepiej kupić trochę mniej kauuczku ale z nieświeżym „sandokartem”, bo wówczas nie będzie strat i przestojów w produkcji. Myślę też — dodaje Tadeusz Rembalski — że powinniśmy przywrócić stanowiska smarowaczy maszyn, bo w wyniku nieodpowiedniej obsługi psują się one zbyt często.

Niby drobniaczek, a jednak Tadeusz Będlewski wykazuje jak ważna jest to sprawa: — Nie wystarczy etat, potrzebni są wykwalifikowani fachowcy, którzy potrafią zapobiec uszkodzeniu maszyny przez własną ciwą konserwację. Nie mamy przecież czasu na przeprowadzanie remontów kapitalnych mikserów czy drutówek, bo wstrzymują one natychmiast produkcję. Przydałyby się dodatkowe maszyny, a przynajmniej większe możliwości wykonawcze części zamiennych. Ale gdzie to robić? Gdyby ruszył Karol — wzdycha. — Ale tam pewnie przedzie zastarcza się stojące maszyny, nim zaczną nam służyć.

Znów szmerek na sali, bo nie ma w „Stomilu” sesji KSR czy innego zebrania, żeby sprawa ta nie wypłynęła. To co miało być dumą i szansą za-

kładu jest nie tylko niewykorzystana szansa, ale przynosi straty. Stomilowcy nie mogą już patrzeć na stojące konstrukcje, stalowe i niszczące maszyny.

W porównaniu z Karolinem, który transportowców wydają się mało ważne, ale Maria Iwańska zapytuje, jak długo mechanicy mają naprawiać zużyty już transport pod dziurawym dachem. Kupiono nowoczesne urządzenia diagnostyczne, ale jakże je zainstalować i narażać na zamoczenie. Więc nie ma diagnostyki, a i śrub testowanych już dawno nie widziano. Na 22 mechaników są tylko trzy klucze „trzyznastki”. Skąd zdobyć drogocenne klucze? I jak przekonać miejskich architektów, żeby wyrazili zgodę na pobudowę wieży ochronnej dla lokomotywy spaliniowej, bez której nie można przyjmować surowców i wysyłać gotowych opon?

Winda i dziurawy dach „stają” na sesji KSR nie pierwszy raz. Henryk Baczynski, reprezentujący pion utrzymania ruchu, mówi o kłopotach z zainstalowaniem wykonawców i obiecuje, że może na następnej sesji KSR będzie miał pomysły. Wskazuje na to, że dach trzeba naprawić natychmiast. Lekceważenie drobniaczków przeradza się nieraz w konflikty, których jest śladem świadkami teraz.

Wierze więc, że sekretarz Kucharski dopilnuje aby transportowcy nie musieli już pracować pod parasolami. Słusznie tej „sprawy” nie wpisano do uchwały KSR, bo ośmiłami nie załata się dziur w dachu. Potrzebne jest konkretne działanie.

A może ono być różne. Gdy kooperanci prześcigają się w formułowaniu oryginalnych odmownych odpowiedzi trzeba sięgać po inne sposoby. Na fali szczerości dyrektor do spraw produkcji Lechosław Andrzejewski mówi więc o powszechnym „wymianie” usług i towarów: mając w ręku opony, może „Stomil”... zapewnić sobie 80 procent wyrobów hutniczych tyle samo zatorów, jeszcze więcej artykułów elektrycznych czy 20 procent narzędzi. Narzędzi mało, bo tych nawet poprzez taką wymianę nie można więcej załatwić.

Dosyć ostro sformułowano w uchwale postulaty pod adresem Zjednoczenia Przemysłu Gumowego i ministerstwa. Nie dotyczy one wielkich przedsięwzięć, ale niezbędnych działań organizacyjnych, żeby decyzja była decyzją a nie obietnicą. W „Stomilu” nie ma rezerwy czasu, aby „gonić” plan choćby nadgodzinami. Pracuje się przecież „na okrągło”, a każda robota wymaga konkretnych. Dobrze o tym wiedzą robotnicy.

JANUSZ BEKAS

Jak ważną rolę w życiu każdej rodziny odgrywa samodzielne mieszkaniowe, nie trzeba nikogo przekonywać. Wiele rodzin w Polsce czeka na takie mieszkanie. Mimo że w mijającym 10-leciu budownictwo mieszkaniowe się rozwijało, kolejka oczekujących na własne „M” w niektórych częściach kraju jeszcze się wydłuża. Nadal bowiem co roku zakłada się w Polsce więcej nowych gospodarstw domowych niż przybywa mieszkań. Zapewnienie każdej rodzinie samodzielnego mieszkania okazało się o wiele trudniejsze niż pierwotnie przewidywano. Przy obecnym stanie zaopatrzenia w surowce oraz sprzęt, trudno wybudować więcej mieszkań niż zakładają to ostatecznie urealnione przez Sejm plany produkcyjne.

Skoro nie można w sposób „skokowy” przyspieszyć rozmiarów budownictwa mieszkaniowego, powstaje pilna potrzeba jak najlepszego gospodarzenia tym, co się posiada. Konieczne jest wypracowanie sposobu sprawiedliwego rozdziału mieszkań, by klucza do nich wręczano tym, którzy najbardziej tego potrzebują. Dotyczy to w dużej mierze spółdzielni mieszkaniowych, bo tam głównie dokonuje się rozdziału nowych mieszkań. Wprowadzone niedawno nowe przepisy spółdzielcze, stosowane już w tym roku mają sprzyjać uduchowiению sytuacji w tym względzie.

Duży wpływ na lepsze wykorzystanie posiadanych oraz powstających nowych zasobów mieszkaniowych mają władze administracyjne województwa, miast, gmin. Od nich inicjatywy i dobrego rozplanowania sytuacji zależy niemało. Przyjrzyjmy się poznańskim inicjatywom w tym zakresie.

W ostatnich miesiącach podjęto szereg działań dla uprządkowania szeregu rezerw mieszkaniowych.

Jak przypomina wiceprezydent Poznania Lucjan Majewski — w maju władze miasta postanowiły dokonać przeglądu i oceny pomieszczeń biurowych zajmowanych przez instytucje i zakłady produkcyjne, by zorientować się czy nie których z owych pomieszczeń nie da się przeznaczyć na mieszkania. Tym wielkim przeglądem objęto 240 obiektów. Stwierdzono, że niektóre instytucje zbyt dużo powierzchni przeznaczają na cele biurowe, dodajmy powierzchnię, która z powodzeniem mogłaby służyć jako mieszkania. W najbardziej rażących przypadkach zostały wydane decyzje o zmianie przeznaczenia owych pomieszczeń na cele mieszkalne. Z oceny Wydziału Gospodarki Komunalnej i Spraw Lokalowych Urzędu Miasta wynika jednak, iż na pewno uda się drogą przeglądu odzyskać około 50 mieszkań o powierzchni 2500 metrów kwadratowych. Można tutaj podać kil-

Poznańskie inicjatywy

Gospodarniej z mieszkaniem

ka przykładów. Dwa mieszkania powstała w pomieszczeniach po Biurze Zamiany Mieszkań przy ul. Czerwonej Armii. 4-osobowej rodzinie przekazano mieszkanie z ul. Sienkiewicza w pomieszczeniach zajmowanych dawniej przez WSS „Społem”, przybyło mieszkanie przy ul. Woźnej 15 (po WPHW), przy ul. Opolskiej w miejsce biur Rejonu Eksploatacji Budynków Wojskowych Urząd Telekomunikacji zwolnił pomieszczenia przy ul. Matejki, które przydzielone zostały matce z czwórką dzieci, a przy ul. Wyspiańskiego 10 po wyprowadzeniu się „Polmozytu” do biurowca na ul. Wojciechowskiego powstała 4 mieszkania. Mieszkań w ten sposób uzyskanych będzie przybywać. Bo nie jest to zwykła akcja, lecz działanie ciągłe.

A teraz inne przykłady. W zasadzie bez szans są obecnie wnioski instytucji, które chciałyby przekształcić lokale mieszkalne na biurowe. Tu Urząd Miasta udziela zgody jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach. Odmownie załatwiono ostatnio m.in. wnioski Akademii Rolniczej „Karłowicza” i Spółdzielni Rzemieślniczej Złotników.

W Poznaniu przybędzie w tym roku ponad 5000 mieszkań i to zarówno w budownictwie wielorodzinnym (spółdzielczym i zakładowym) jak i w ramach budownictwa jednorodzinnego. Znakomita ich większość zostanie rozdzielona przez spółdzielnie mieszkaniowe i zakłady pracy. Spośród mieszkań, które są w dyspozycji władz miejskich największą pozycję stanowią te, które zostaną przydzielone rodzinom z domów podlegających wyburzeniu na skutek przewidywanych inwestycji, budowy tras komunikacyjnych itd. Robi się wszystko aby w tym zakresie gospodarować jak najoszczędniej. Wiceprezydent Poznania Lucjan Majewski podkreśla, że decyzje o wyburzeniu oraz przydziale mieszkań lokatorom danego domu podejmuje się dopiero wtedy, gdy jest pewność, że budowa rozpoczeta zostanie w roku następnym. W tych dniach dokonano wnikliwej analizy wszy-

stkich przewidzianych inwestycji, wymagających wyburzenia domów mieszkalnych. Okazało się, że są przypadki, iż nie ma pewności, czy prace podjęte zostaną zgłaszanym przez inwestora w terminie. W takich sytuacjach podjęto decyzje nie wyburzania domów. Dzięki temu w tym roku połowę wszystkich mieszkań, które pierwotnie zakładano przeznaczyć dla mieszkańców wyburzanych domów, przekazać będzie można dla zakładów pracy. Powinno to stanowić pewną ulgę w rozwiązywaniu problemów mieszkaniowych pracowników niektórych przedsiębiorstw.

Również w tym roku władze miejskie podjęły inicjatywę udzielenia pomocy dla budujących domki jednorodzinne. Do konano przeglądu takich obiektów, których jest w Poznaniu obecnie 2800. Na budowie 730 domków roboty są bardzo zaawansowane a do 533 spośród nich wprowadzą się ludzie jeszcze w tym roku. Te budowy Urząd Miasta objął szczególną opieką, spełniając rolę swego rodzaju inwestora zastępczego. Kontrolę prowadzone na tych budowach mają na celu ocenę ich zaawansowania oraz ustalenie potrzeb. W ich wyniku udziela się właścicielom pomocy w zakresie zaopatrzenia w podstawowe materiały budowlane. Tych kilkaset domków jednorodzinnych na pewno zostanie w Poznaniu wybudowanych. Na przyszły rok przewiduje się podobną opiekę.

Te przedsięwzięcia nie rozwiążą wszystkich problemów mieszkaniowych miasta. Na pewno przez pewien jeszcze czas na mieszkanie czekać będzie trzeba w Poznaniu wiele lat. Ale doraźnymi decyzjami i gospodarnym działaniem przyczynić się można do zaspokajania potrzeb najpilniejszych oraz rozwiązywania problemów, które nie muszą latami czekać na realizację. Poznańskie przykłady ilustrują, że takie możliwości istnieją. I sądzę, że nie tylko w sprawach mieszkaniowych.

MAREK PRZYBYLSKI

Przed rozpoczęciem roku szkolnego

Za kilka dni — 1 września inauguracja nowego roku szkolnego. Ponad 6 mln najmłodszych obywateli naszego kraju wkroczą w nowy etap zdobywania wiedzy. W wielu miejscowościach otworzą podwoje nowe placówki: szkoły, przedszkola, internaty. Niemal w każdej szkole przybyło coś nowego: pracownie, gabinety, sale gimnastyczne, stołówki, biblioteki, boiska, itp.

Nadchodzący rok szkolny będzie już trzecim z kolei etapem urzeczywistnienia reformy oświatowej i przygotowań do dalszego jej toku.

Wraz z młodzieżą podejmie pracę ponad 380 000 nauczycieli i wychowawców. Znajdzie się wśród nich ponad 6 000 absolwentów uczelni wyższych, którzy przystąpią do pracy nauczycielskiej. Część z nich trafi do gminnych szkół wiejskich, które odczuwają największe braki kadrowe. Nie stety nie wszystkim szkołom udało się pozyskać absolwentów uczelni, są i takie które z konieczności musiały zatrudnić osoby bez przygotowania

pedagogicznego, choć w ostatnich latach czyni się wiele dla podniesienia poziomu kadr nauczycielskich. Ponad połowa nauczycieli legitymuje się już wykształceniem wyższym.

Inny ważny problem to podreżni uczniowie. Na ten rok szkolny przygotowano ich trochę więcej, nie oznacza to jednak wydłużenia poprawy. Komplety nowych podręczników otrzymają uczniowie klas zreformowanych tj. od I do III.

Książki te stanowią aż 45 procent całego nakładu podręczników na nowy rok szkolny, wydało je w liczbie około 15 mln egzemplarzy. W tej sytuacji młodzież wyższych klas musi się zadowolić książkami używanymi, odkupionymi od starszych kolegów. Szkoły zawodowe otrzymają w tym roku 240 podręczników w nakładzie 4,6 mln egzemplarzy, z czego 63 tys. tytułów.

Należy też wspomnieć o tym, że ukazał się ostatnio zeszyt próbny jednego z tomów projektowanej encyklopedii szkolnej, przygotowanej z myślą o uczniach szkół 10-letnich. Zeszyt ten służyć będzie badaniom sondażowym wśród nauczycieli i młodzieży w celu uzyskania opinii i oceny do dalszych prac nad cyklem encyklopedii szkolnych. (PAP)

Na zielony rynek

Jednym z dostawców warzyw i owoców na tak zwany zielony rynek jest Warszawska Spółdzielnia Ogrodnicza. Jej oddział, hurtownia w Zakroczymiu w ostatnich tygodniach dostarcza do sklepów ponad 90 ton ogórków i 60 ton innych warzyw. Na zdjęciu: przyjmowanie ogórków od producentów w hurtowni w Zakroczymiu.

CAF — fot. B. Miedza

Tym razem Johannes Brahms

Pomimo trwającego jeszcze sezonu urlopowego miłośnicy muzyki do ostatniego miejsca wypełnili we wtorek aule uniwersytecką w Poznaniu. Stało się to za sprawą II Festiwalu Letniego, na którym tym razem prezentowana jest twórczość symfoniczna i kameralna Johanna Brahmsa. Podobnie jak w ubiegłym roku podczas festiwalu beethovenowskiego jedynym występującym zespołem symfonicznym jest Wielka Orkiestra Symfoniczna Polskiego Radia i Telewizji w Katowicach pod dyktando Stanisława Wiślickiego.

Inauguracyjny wieczór od razu uświadomił nam, iż mamy do czynienia z wydarzeniem niezwykłym. Program koncertu obejmował obok „Uwertury tragicznej” — „Koncert skrzypcowy D-dur” oraz „Symfonię c-moll” Johanna Brahmsa. Jeszcze w „Uwerturze tragicznej” wyczuwano się nadmierne napięcie wśród zespołu.

Koncepcja interpretacyjna Wiślickiego była na wskroś romantyczna. Wydobywała całe bogactwo barw i nastrojów. Dzięki temu muzykę Brahmsa w tym utworze nazwać można malarstwem dźwiękowym.

Soliści wieczoru byli dobrze znani poznańskiej publiczności. Konstanty Andrzej Kulka. W jego wykonaniu „Koncert skrzypcowy D-dur” był pełen szlachetności i dostojności. Kulka grał z niezwykłą asją, a w fragmentach lirycznych — z czułością i delikatnością. Jego interpretacja jest nawiązaniem do jednorodną w koncepcji, posiadającej swe źródło w przeżyciach artysty. Niezawodność techniczna i piękny dźwięk to już niemal nieodłączne cechy gry tego wykonawcy.

Niewątpliwą kulminacją wieczoru było wykonanie „I Symfonii”. Dopiero tu orkiestra zademonstrowała pełnię swoich możliwości technicznych (niezapomniane wręcz solo obojowe czy wspaniały chór „blachy” w czwartej części). Tu też pokazał Stanisław Wiślicki, jak bliskim mu emocjonalnie kompozytorem jest Brahms.

JANUSZ KEMPIŃSKI

I dziś znajdują się pierwodruki

Pierwsze wydania dzieł Jana Kochanowskiego

Pierwsze 3 mln egzemplarzy utworów Jana Kochanowskiego ukazało się w Polsce Ludowej. Trwają prace nad nowym, naukowym wydaniem „Dzieł wszystkich” Jana z Czarnolasu. A jak wyglądała sprawa edycji dzieł poety przed czterystu laty? O staropolskich wydaniach dzieł poety dziennikarz rozmawia z kierowniczką Zakładu Starych Druków Biblioteki Narodowej, doc. dr hab. Pauliną Pelcówną.

— **Który utwór Kochanowskiego ukazał się drukiem pierwszy?**
— Pierwszy znany nam dzisiaj drukowany tekst Kochanowskiego ukazał się nie w Polsce a poza jej granicami. W 1560 r. w Bazylei wydrukowano zostało dzieło Bernardina Scordeoniego „De antiquitate urbis Patavii... libri tres...”. — „O starożytnościach miasta Padwy”. W dziele tym m. in. autor przytoczył teksty nagrobków znajdujących się w padewskiej bazylice św. Antoniego, w tym także epitafium płora Jana Kochanowskiego z płyty nagrobnej innego Polaka — Frazma Kretkowskiego. I to jest właśnie pierwszy wydrukowany tekst poety, jaki udało się odnaleźć.

— **Czy to znaczy, że Kochanowski zaczął drukować późno?**

— Wszystko wskazuje na to, że w pewnej mierze tak. Mamy wiele potwierdzeń, że teksty choć nie drukowane krążyły w opisach. Istnieje np. taka piękna opowieść — na ile prawdziwa trudno powiedzieć — przekazana w początkach XVII w. przez Herburta w „Herkulesie Słowiańskim”. Na jednym ze zjazdów szlacheckich ziem sandomierskiej odczytać miano przysłany z Francji tekst hymnu „Czego chcesz od nas Panie...”, i obecnym przy tym Rej uznał wyższość Kochanowskiego jako poety. Poza tym w gramatyce Statoriusa-Stojńskiego znajduje się „Pieśń o potopie” w wersji nieco odmiennie od znanej z druku. Druk nie jest wprawdzie datowany, ale egzemplarze dwóch wydań, które przetrwały do naszych czasów, datujemy na lata siedemdziesiąte a gramatyka ukazała się wcześniej.

— **U kogo drukował Kochanowski?**

— Z wyborem drukarza było różnie. Na przykład Rej korzystał początkowo z różnych officyn ale później drukował tylko u Wirzbięty i dlatego mówi się dziś „Wirzbięta drukarz Reja”. Podobnie było i z Kochanowskim. Początkowo ukazywały się drobniejsze utwory u różnych drukarzy między innymi „Zuzanna” u Wirzbięty około 1561/1562 roku; u Wirzbięty ukazały się także „Szachy”, trochę później — choć nie możemy określić ściśle kiedy, może w 1562 r. a może w latach 1564 lub 1566 — było zresztą kilka wydań to

go poematu. Utwory Kochanowskiego ukazywały się w tzw. drukarni latającej, działającej przy dworze królewskim.

— **Miał więc Kochanowski wielu drukarzy...**

— Tak. Ale głównym jego wydawcą był Jan Januszowski. Sam Kochanowski określił przekład „Psalterza Dawidowego” jako pierwszy snop swego poetyckiego żniwa, a opublikowany on został właśnie u Januszowskiego, również byłego Padewczyka i sekretarza królewskiego. Był on synem znanego drukarza Lazarza Andrysowicza a nazwiska Januszowski używał po otrzymaniu nobilitacji. Korzystał on jednak z tradycji firmy ojca, wydając książki „w drukarni Lazarzowej”.

— **Czy znana jest nam całość spuścizny poetyckiej Kochanowskiego?**

— W przedmowie do wydawnego na przełomie 1585 i 1586 roku tomu zatytułowanego „Jan Kochanowski”, zawierającego większość spuścizny mistrza z Czarnolasu, Januszowski pisał, że poeta czując zbliżającą się śmierć zamierzał zebrać cały swój dorobek i wydrukować go. Jest to więc ślad, że poeta w pewnym momencie zaczyna zabiegać o druk swych utworów i to wszystkich. Śmierć jednak była szybsza. „Fraszki” na przykład ukazały się w 1584 r., ale tego czy poeta zdążył je jeszcze zobaczyć nie możemy udowodnić. Przypuszczając jednak należy, że nie przygotował do druku całej swej spuścizny. W 1590 r., a więc w sześć lat po śmierci poety, ukazał się niewielki tomik zatytułowany „Fragmenta”, znowu z przedmową Januszowskiego, który oznajmiał, iż pragnie wydać wszystkie utwory Kochanowskiego i apelował do czytelników o nadesłanie nie drukowanych jeszcze tekstów. Januszowski opublikował jeszcze później, w 1594 r. nie wydawany wcześniej, aczkolwiek bardzo ważny tekst poety o ortografii polskiej.

— **Czy ośmiemne wznowienia ukazywały się często?**

— Tak, ale do roku 1641, zwłaszcza tom „Jan Kochanowski” i „Fraszki”. Największą popularnością cieszył się Psalterz Dawidów przekładana Jana Kochanowskiego. Jak wykazały badania, było 14 wydań w XVI i 14 wydań w pierwszej połowie XVII w. Ale po latach okazało się, że Januszowski, który miał wtedy wyłączność na wydawanie dzieł Kochanowskiego, drukował np. „Psalterz” z datą 1587 r. co najmniej sześć razy, a „Psalterz” z datą 1586 — cztery razy w latach późniejszych, nawet w początkach XVII wieku. To zjawisko, a właściwie chyba proceder, bo

tak to nazwać można, ujawnił Kazimierz Piekarski autor fundamentalnej, niezwykle cennej pracy „Bibliografia dzieł Jana Kochanowskiego. Wiek XVI i XVII”, której pierwsze wydanie ukazało się w 1930 r. w czterechsetlecie urodzin poety. Droga analizy typograficznej odkrył on istnienie tzw. podruków lub fałszywych przedruków. Piekarski badał m. in. wielkość i krój czcionek, stopień ich zużycia a także elementów drzeworytniczych. W ten sposób udowodnił, że kilka wydań noszących tę samą datę powstało na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Są to często przedruki literalne tzn. wiersz w wiersz i gdy patrzymy na nie to na pierwszy rzut oka nie dostrzegamy właściwie żadnych różnic. Na przykład kiedy drukowane są one za pomocą czcionek o tym samym kroju różniły się tylko wielkością. Najlepiej te etapy prześledzić można, badając starą ramkę drzeworytniczą, która, początkowo nowa, oblamywała się z biegiem czasu z powodu zużycia, zaznaczając w ten sposób poszczególne stadia. Jedno jest niezaprzeczalne, że druki te dowodzą niustającego zainteresowania czytelników „Psalterzem” Kochanowskiego a także innymi jego dziełami. Z drugiej strony możemy przypuszczać, że drukarz tak postępując pragnął uniknąć jakichś materiałowych świadczeń w stosunku do spadkobierców.

„Bibliografia” Piekarskiego wymienia wszystkie egzemplarze, do których uczony dotarł lub otrzymał informacje o ich istnieniu. Wiele z nich zaginęło jednak w czasie wojny, jak np. jedyny zachowany egzemplarz pierwodruku „Trenów” też wydrukowanego u Januszowskiego. Pojawiały się też nowe, nieznanne przedtem egzemplarze. Pełny wykaz istniejących druków zawierać będzie nowe, uzupełnione wydanie „Bibliografii” przygotowywane przez Instytut Badań Literackich PAN. Instytut rozpisal kwerendę do wszystkich większych bibliotek zagranicznych — wiadomości ze zbiorów krajów już zebrano — i po jej zakończeniu będziemy mieli prawie doskonały obraz. Nie możemy bowiem zapomnieć o tym, że egzemplarze takie mogą znajdować się jeszcze w zbiorach prywatnych czy mniejszych publicznych i za jakiś czas ujawnia się choćby w antykwariatach. Przecież nawet w ostatnich latach zbiory BN wzbogaciły się drogą zakupu lub darowizny o kilka XVI i XVII-wiecznych druków dzieł Kochanowskiego. Nie jest wykluczone, że pojawi się „biały kruk” w postaci nieznanego badaczom pierwodruku.

Rozmawiał:

ADAM FRYC

Zsamych tylko francuskich muzeów, galerii, kościołów, ze sklepów z antykami, wreszcie z kolekcji prywatnych zginęło w ubiegłym roku około 8000 dzieł sztuki, głównie obrazów. Trudno przytoczyć dokładną liczbę podobnych kradzieży w innych krajach Europy zachodniej i Ameryki, szacuje się jednak, że przekracza ona 40 000 rocznie. Coraz większa liczba owych kradzieży, dokonywanych w drodze zuchwałych włamań, kwalifikuje się jako „artnaping” czyli nielegalne zdobycie dzieła sztuki w celu ponownego „odsprzedania” go prawowitym właścicielowi.

Świat przestępczy, zwłaszcza we Francji, już dawno odkrył, że kolekcjonowanie cennych obrazów to nie tylko moda wśród najzamożniejszej elity, lecz także znakomita lokata kapitału i skuteczna obrona przed inflacją, ponieważ wzrost cen poszczególnych dzieł równy jest co najmniej rocznemu wzrostowi stopy inflacji. Wiadomo na przykład, że skradziony niedawno w Paryżu „Portret madame Osterland” Modiglianego wart dzisiaj 800 000 franków (około 200 000 dolarów), w przyszłym roku będzie kosztował już co najmniej 920 000 franków.

Z drugiej strony złodzieje dzieł sztuki wielokrotnie już przekonali się, że tak z powodów sentymentalnych, jak i finansowych najchętniej nabywcami kradzionych przez nich przedmiotów o wielkiej wartości są ich prawowici właściciele, czyli ofiary kradzieży. Złodziejom odpada więc masa kłopotów związanych z poszukiwaniem ewentualnego nabywcy czy pasera. Artnaping jest lepszy niż kidnapping — twierdzą rozzuchwaleni złodzieje francuscy. Skradziony obraz nie je nie pije, nie choruje, nie buntuje się, ani nie umiera. Znika tu też ryzyko

Co godzinę ginie obraz

Artnaping lepszy niż kidnapping

ko przypadkowej nawet „mordercy roboty”, za którą grozi, jak wiadomo, najwyższe wymiary kary.

Dodatkową zaletą artnapingu jest fakt, iż negocjacje między właścicielami a złodziejami mogą się toczyć nawet latami — na ogół bez uszczerbku dla przedmiotu tych rozmów. Przykładem mogą tu być trwające od 1972 roku rokowania między Muzeum Sztuki w Montrealu a obecnymi posiadaczami 5 Rembrandtów skradzionych z tegoż muzeum.

Mimo walki prowadzonej przeciwko złodziejom dzieł sztuki w poszczególnych krajach, a nawet powołania specjalnej sekcji międzynarodowej, organa ścigania nie mogą pochwalić się zbyt wielimi sukcesami. Według szacunków policji francuskiej, dzieła które w wyniku jej śledztwa udaje się odzyskać, to zaledwie 6-8 proc. wszystkich skradzionych w danym roku. I chociaż w ostatnim okresie udało się odzyskać bez okupu kilka dzieł Salvadora Dali, Rafaela, Utrillo, Pissarro, Velasqueza, Rembrandta i Modiglianego — znakomita większość skradzionych obrazów znajduje się w rękach złodziei, którzy po prostu cierpliwie czekają i liczą na wielkie pieniądze.

Kim są złodzieje? Wbrew dość powszechnej opinii o istnieniu grupy specjalistów od artnapingu, francuscy policjanci twierdzą, iż są to po prostu spece od włamań, którzy w od

powiednim czasie poszerzyli swe kwalifikacje o wiedzę na temat tego, co w dziedzinie sztuki najbardziej modne i najwięcej wartę.

Policja francuska nie podziela także fany o istnieniu międzynarodowej organizacji artnapingu, choć wiadomo jej, iż ludzie stojący blisko tego procederu kontaktują się między sobą. Nie przypomina to jednak w niczym cechującej się znakomitą strukturą organizacyjną międzynarodowej „branży” handlarzy narkotyków.

Nawiasem mówiąc pod względem wysokości obrotów artnaping ustępuje jedynie narkotykowi.

W związku z plagą artnapingu coraz ostrożniejsze w przy mówianiu asekuracji na wybitne dzieła sztuki stają się towary ubezpieczeniowe. Ich przedstawiciele twierdzą, iż czyni się tak w obawie przed zachęcaniem złodziei do działania. Albowiem dla czerpania z artnapingu krociowych zysków złodzieje wcale nie potrzebują żądać od właścicieli sum odpowiadających pełnej cenie dzieła. Wystarczy znać wysokość ubezpieczenia skradzionego obrazu. I tak, za odzyskanie niedawno przez prawowitych właścicieli „Kuglarza” Hieronima Boscha, wartego 1,7 mln dolarów, a ubezpieczonego na 750 000 dolarów — złodzieje zażądali „tylko” 250 000 dolarów. I wyszli na swoje.

MAREK BIERNACKI

Relaks
na
Zalewie
Zegrzyńskim

CAF — fot. Rybczyński

Nie lubię syntez. Nie lubię zwłaszcza łatwych syntez. Bywają używane do celów, które nie mają nic wspólnego z nauką, z prawdą... Nam brak żródeł. Staram się więc je zbierać.

O żmudnej, iście benedyktynskiej pracy księdza profesora Bogdana Bolza z Gniezna, wiedziałem od dość dawna. Ale dopiero zacytowana wyżej wypowiedź tego uczonego dla „Życia Warszawy” spowodowała, że postanowiłem poznać „osobiście skromnego historyka, który nie lubi historycznych syntez.

Profesor B. Bolz niemal od progu zaprzeczył jednak temu, jakoby był historykiem. Wymienił — przedstawiając się — dwie wąskie (jak się to dzisiaj określa) specjalności naukowe, w których swobodnie się porusza: kodykologię — dziedzinę zajmującą się za bytkami rękopiśmiennymi oraz epigrafikę — dziedzinę studiów nad pismem utrwalonym w takich materiałach twardych, jak metal, kamień, skóra.

Śledztwo po tysiącu lat

Szukanie korzeni historii

pożarami zapisały się lata 1613, 1760 i 1818, to przecież najpierw (przed drugą wojną

światową) w Bibliotece Kapituły, a od 1960 roku w Archiwum Archidiecezjalnym zgromadzono zbiory z wielu bibliotek i archiwów. A jest tu także Biblioteka Katedralna, w której ksiądz Bogdan Bolz bada zabytki rękopiśmienne, pochodzące nawet z dziewiątego wieku. Nie zawsze są to niezniszczalne księgi z pergaminowymi kartkami. Często relikty pisma znajdują się w skórzanych oprawkach młodszych prac, nieznanymi kopistami, w których pełniły rolę wyciołek. One także są obiektem zainteresowania kodykologów, którzy starają się je uchronić od zniszczenia, odczytać i zainwentaryzować.

Płyta nagrobna w podziemiach gnieźnieńskiej katedry.

Fot. — Archiwum

obiekcie scen, napis na znajdującej się w Gnieźnie chrzcielnicy z 1415 roku. O innych zainteresowaniach znajduje informacje w pracy Bogdana Bolza pt. „Zabytkowe inskrypcje Polski”, opublikowanej w XXIII tomie Studiów Źródłowych Polskiej Akademii Nauk.

— Który zabytek jest najstarszy spośród znajdujących się w Polsce?

Ksiądz B. Bolz opowiada: — Profesor Aleksander Gieysztor uważa, że najstarszym zabytkiem uprawiania w Polsce pisma jest tak zwana Płyta Gnieźnieńska, nagrobna, znajdująca się w najstarszych warstwach Katedry w Gnieźnie, starszych nie tylko od gotyckiej świątyni, ale także od tamtej katedry, którą Bolesław Chrobry budował od 1018 roku na swoją koronację w roku 1025. Odkrycia gipsowej płyty dokonano w czasie prac wykopaliskowych, prowadzonych w katedrze w 1959 roku. Grób, który płyta przykrywa, znaleziono zniszczony.

KSIAŻKA Rok przed wojna

Był to ostatni rok przed wybuchem II wojny światowej. Narastał kryzys polityczny. Niemcy byli w tym czasie pierwszą potęgą gospodarczą Europy, a po Stanach Zjednoczonych drugim przemysłowym mocarstwem świata. Chociaż wiele już napisano o wojennych przygotowaniach hitlerowskich Niemiec, działalność Wehrmachtu w dyrygowaniu niemieckim przemysłem, nie została dotychczas w polskiej literaturze szczegółowo omówiona. Temat ten porusza m. in. Marian Zgórniak w pracy pt. „Sytuacja militarna Europy w okresie kryzysu politycznego 1938 roku”. W tej obszernej publikacji Państwowego Wydawnictwa Naukowego znajdujemy szczegółową analizę potencjałów militarnych państw europejskich podczas „Anschlusu”, czyli przyłączenia Austrii do Niemiec oraz aneksji czeskich Sudetów przez Niemcy hitlerowskie w wyniku układu monachijskiego, a więc w okresie, gdy wybuch wojny stał się już bardzo bliski.

Produkcja przemysłowa Niemiec była wówczas inspirowana i kontrolowana przez państwo, a decydujący wpływ na zarządzanie przemysłem zapewniało sobie dowództwo niemieckich sił zbrojnych, w którym po wewnętrznych kryzysie umocniła się znacząco władza Adolfa Hitlera. Stanoowiło to wstęp do majowej się wkrótce rozpocząć wojny — o nowy niemiecki „Lebensraum”, o realizowanie zabórzych celów hitlerowskich Niemiec. Dla premie-

row: Wielkiej Brytanii — Arthura Neville Chamberlaina i Francji — Edouarda Daladiera analiza militarnej możliwości armii własnych i niemieckiego Wehrmachtu stała się jedną z przyczyn, dla których podpisali układ w Monachium w październiku roku 1938. Poświęcili wówczas sojusznictwo Czechosłowacji, kapitulując przed żądaniem Hitlera, który już na kilka miesięcy przedtem, 28 maja, w obecności niemieckich do wódców wojskowych, ministrów Rzeszy i partyjnych przywódców NSDAP oświadczył, iż zamierza zniszczyć Czechosłowację. Skutecznie dopomógł mu w tym układ monachijski.

Autor omawianej pracy zastanawia się, czy koalicja wielkich mocarstw, zapewne z udziałem Polski, potrafiłaby przeciwstawić tym zabórcom planom. Powołując się na opinię znanego historyka Williama Shirera, dowodzi, iż akceptując plany podbojów terytorialnych w Europie Środkowo-Wschodniej, generałowie niemieccy przygotowywali w roku 1938 zamach stanu. Obawiali się oni, że atak na Czechosłowację spowoduje przedwczesny wybuch drugiej wojny światowej, do której — ich zdaniem — Trzecia Rzesza nie była jeszcze gotowa. Ustępstwa ze strony mocarstw zachodnich i możliwość uzyskania zdobyczy terytorialnych bez wojny, spowodowała rezygnację z próby obalenia reżimu hitlerowskiego. Autor zwraca też uwagę, iż upadek Czechosłowacji wyeliminował

z grona potencjalnych przeciwników Niemiec hitlerowskich dobrze uzbrojoną armię, wspartą silnymi umocnieniami, a w odniesieniu do naszego kraju — w sposób zasadniczy zmienił strategiczną sytuację Polski.

Praca M. Zgórniaka dzieli się na siedem części. W pierwszej autor charakteryzuje sytuację polityczną u progu roku 1938 i wojenne przygotowania hitlerowskich Niemiec oraz faszystowskich Włoch, a w drugiej — wydarzenia marcowe związane z „Anschlusssem” Austrii. Części trzecia, czwarta i piąta dotyczą początków kryzysu czechosłowackiego, niemieckich planów agresji na Czechosłowację i jej przygotowań obronnych. Końcowe rozdziały publikacji poświęcone są wojennym przygotowaniom Francji, Belgii, Wielkiej Brytanii i państw Europy Środkowo-Wschodniej, w tym Polski.

Publikacja wnosi nowe elementy do strategicznej oceny stosunków militarnych w Europie omawianego okresu. Podpisany w październiku 1938 układ był niezwykle korzystny dla hitlerowskich agresorów, gdyż znacznie polepszał ich wojskowe możliwości. Ujawniło się to niezwykle wyraziście w niespełna jedenaście miesięcy później, gdy Niemcy zaatakowały nasz kraj.

WOJCIECH STASZEWSKI

*) Marian Zgórniak — „Sytuacja militarna Europy w okresie kryzysu politycznego 1938 r.” Państwowe Wydawnictwo Naukowe, 1980; s. 344, zł 94.

Mówi Wienczysław Gliński

Cenie sztuki współczesne

Wieńczysław Gliński — to aktor bardzo popularny. Publiczność ogląda go za równo na ekranach kin i TV, jak i na scenach teatralnych oraz estradach kabaretowych. — Występował pan i występuje w repertuarze bardzo różnorodnym — od Szekspira do Marceau...

— Jest pan amantem komediowym. Dziś tego typu aktorów jest mało; czy to już zanikający gatunek?

— Jest to bardzo trudny gatunek aktorstwa i dlatego mało osób nim się zajmuje, zarówno u nas, jak i w innych krajach, a szkoda, bo moim zdaniem teatr powinien uczyć, bawiąc równocześnie. Moje poczucie humoru wiele mi pomogło, zarówno w życiu, jak i na scenie.

— Jedną z ostatnich pańskich ról w Teatrze Polskim, z którym od lat jest pan związany, jest książę Radosław w „Panu Goldhabe” Fredry. Czy ma pan w dorobku dużo ról fredrowskich?

— Grałem w wielu komediach Fredry: „Pan Jowialski”, „Mezu i żona”, „Słud-

bach panińskich”, „Wielkim człowieku do małych interesów”, jednoaktówkach... Zawsze chętnie wracam do tego repertuaru.

— Czy woli pan występować w sztukach współczesnych, czy klasycznych?

— Bardzo cenię sztuki współczesne. Są potrzebne i należy je grać, ale nie można odstępować od klasyki, trzeba do niej powracać. Klasyka jest orzeźwiająca kąpielą, konieczna zarówno dla aktora, jak i dla widza. Jak należy ją wystawić, to już sprawa reżysera. Sądzę jednak, że są klasyki, których trzeba grać „po bożemu”, tak, jak jest napisane w tekście, bez żadnych udziwnień i zmian.

— Jakże stawia pan sobie zadania jako aktor?

— Poszerzanie ludziom widzenia świata, wiedzy o człowieku, o nim samym. Staram się wzbogacać ludzi o wartości duchowe, odpręczać ich, skłaniać do zastanowienia...

— Na przełomie lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych zdobył pan popularność i sympatię publiczności dzięki takim filmom jak „Sprawa pilota Maresza”, „Orzeł” i „Kanał”...

— Mam w dorobku około 30 filmów. Rolę pilota Maresza, którą powierzył mi Leo-

nard Buczkowski, uważam za bardzo ważną w mojej karierze artystycznej. Z sentymentem wspominam też główną rolę w dramacie wojennym „Orzeł”. Przyniosła mi ona Srebrny Medal na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Moskwie. Jeśli chodzi o porucznika Zadrę w „Kanał” Andrzeja Wajdy, to uważam tę postać za wzór żołnierza i patrioty. Tak sobie wyobrażałem prawdziwego dowódcę. Natomiast przeciw sobie i publiczności zagrałem rolę głównego bohatera w „Echu”, reżyserii Stanisława Różewicza. Występowałem w tym filmie w roli adwokata, kolaboranta, który dla ratowania rodziny zgadza się pracować dla wroga. Dla mnie, który przeszedłem obóz, rola ta nie była szczególnie miła...

— A jednak przyniosła panu nagrodę na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym w Karłowach Warach.

— Tak. Nagrodę za rolę kobiecą otrzymała wtedy Jeanne Moreau.

— Nad czym teraz pan pracuje?

— Biorę udział w kilku odcinkach serialu TV „Królowa Bona” oraz w programie satyrycznym poświęconym twórczości Stanisława Jerzego Lecca. Wystąpię też w radzieckiej sztuce „Wariacje na temat” Samuela Aloszyna. W Teatrze Polskim rozpocząłem próby sztuki kanadyjskiego autora Johna Murrela pt. „Wspomnienia” o Sarze Bernhardt.

Rozmawiała
JANINA KAPUŚCIŃSKA

czony w jego wschodniej części. Zniszczeniu uległa także płyta. Nałożone na grobie kamienie wylano kiedyś zaprawę gipsową, mokną jeszcze wyglądano i zanim stwardniała — wyrzyło w czterech widocznych wierszach napis w języku łacińskim.

— Kogo pochowano pod płytą?

— Zwykły pochówek polegał w tamtych odległych czasach na złożeniu nieboszczyka do ziemi w trumnie. Dlatego wystawienie komuś nagrobka, jak w tym przypadku, jest czymś wyjątkowym. Zmarłego więc wyróżniono. A właściwie — zmarłych. Napis mówi o trzech osobach — braciach. Miejsca tu jednak tak mało, że trudno sobie wyobrazić, by w grobie pochowano zmarłych bezpośrednio po ich śmierci. Najprawdopodobniej w to miejsce przeniesiono szczątki trzech zmarłych, o których mówi napis. Z treści inskrypcji wynika, że płyta pokrywa nie zwykły grób, lecz honorowy nagrobek.

Czy? Może dostojników dworu Chrobrego, może — zakonników, którzy się odznaczyli swym życiem i dlatego książę czy arcybiskup postanowił tak właśnie ich uczcić? Nie znamy ani imion owych braci, ani daty śmierci. Pewne jest, że szczątki tych ludzi zostały przeniesione do wspólnego grobu przed 1018 rokiem, kiedy Bolesław Chrobry po pożarze poprzedniej stojącej tu świątyni polecił wzniesić nową, na swoją koronację. Jeśli zastanowimy się nad tym, kto jest autorem inskrypcji, dojdziemy do wniosku, że mógł to być ktoś wykształcony z dworu książęcego lub z otoczenia arcybiskupa, obeznany zarówno z poetyckimi formami epiki i literackimi przenośniami. Jedynym znanym pisarzem, przebywającym na dworze Chrobrego w latach 1006—1009 był Bruno z Kwerfurtu, pionier piśmiennictwa łacińskiego w Polsce. Jeśli Bruno ułożył tekst „gnieźnieńskiego nagrobka”, płyta powstała w tym właśnie okresie, ale osoba, których szczątki pod nią

się znajdują, zmarły znacznie wcześniej.

— Trzej bracia... — kojarzę głośno. — Legenda mówi o Lechu, Czechu i Rusie, którzy na jednym z miejscowych dębów odnaleźli gniazdo białego orla...

Książę profesor Bogdan Bolz uśmiecha się jakby z aprobatą, lecz zaraz zaprzecza. Każda hipoteza wymaga przecież jakichś dowodów, a w tym przypadku żadnych dowodów nie ma.

Czy wyjaśnienie tajemnicy znajdowało się na tej części gnieźnieńskiej płyty, której nie odnaleziono? Dotychczas na ziemiach polskich nie zachowała się pamięć o jakichkolwiek kontynuatorach tego na pisanie przez potomnych, a w innych krajach też nie można znaleźć jego ciągu dalszego. Książę B. Bolz cierpliwie, systematycznie bada wciąż nowe zabytki średniowiecznego pisma. Może kiedyś odnajdzie ślad zaginionej części inskrypcji?

ZYGMUNT ROLA

WŁODZIMIERZ SCISŁOWSKI

KCIUKI

Pan kolarz mistrzem pragnie zostać,

by męstwo jego znały wnuki!

Godna podziwu to jest postać!

trzymajmy więc za niego kciuki!

A pani Jola wciąż nagrywa,

chcąc być piosenki pierwszą damą!

I jedzie znowu na festiwal,

a więc trzymajmy kciuki za nią!

Nowak dziś doktoratu broni,

koniaczek przyrzekł już kolegom!

trzymajcie kciuki więc za niego!

Syn idzie jutro na egzamin,

pyta profesor nadzwyczajny!

Syn sumiennością się nie plami,

kciuki za niego więc trzymajmy!

Czy to fabryka, czy rodzina,

nasza postawa jest ta sama,

lecz gdy wciąż kciuki mamy trzymać,

to kto pracować będzie za nas?

miedzy WIERZAMI

MAŁY BOHATER

2-letni Mark Coombes z angielskiej miejscowości Ravenston stał się bohaterem. Oto do domu jego rodziców wtargnęło trzech bandytów, którzy zabierając wszystko co wartościowe, najpierw ranili, a następnie zwięzali ojca, matkę, babcię i 9-letniego brata. Tylko na malca, który leżał cicho w dzieciennym łóżeczku, bandyci nie zwracali uwagi. Gdy tylko gangsterzy opuścili dom, młody wydosłał się z łóżeczka i przyniósł ojcu kuchenną noż. Ten mimo ciężkich ran, oswobodził siebie i rodzinę, a następnie odwieziony został do szpitala. Przybył tam w ostatniej chwili. Żyćie zawiadza 2-letniemu synowi.

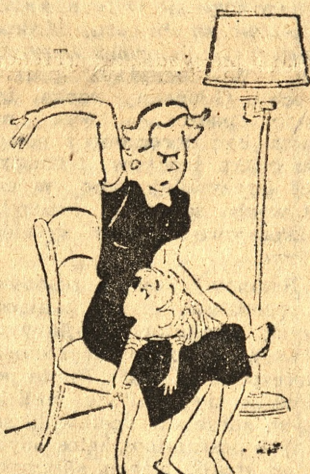
PASAŻER W AMOKU

Gdy konduktor pociągu pospiesznego „Merchantes Limited” w USA poprosił o okazanie biletu jednego z pasażerów, ten wrzasnął „a mówię, aby mnie zostawić w świętym spokoju!” i wpadł w szal. Wyciągnął z kieszeni pistolet i zaczął gonić po korytarzach pociągu. Nim go obezwładniono, ranil konduktora i dwoje pasażerów.

SKARB POD SZPARAGAMI

Podczas wykopywania szparagów Erich Kelten z Norymbergi znalazł w swym ogrodzie skarb. Były to różne przedmioty z III wieku naszej ery, wartości 6 mln marek. Miejscowe władze zainteresowały się tym odkryciem, aby uniemożliwić właścicielowi ogrodu wywiezienie skarbu. W tej sytuacji znalazca sprzedał za bytkowe przedmioty muzeum ba-warskiemu.

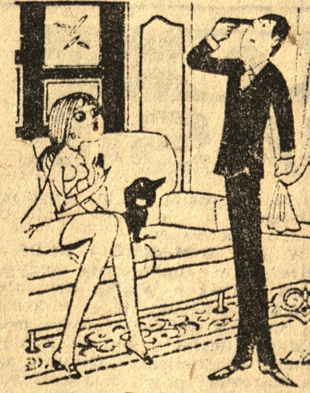
HUMOR I SATYRA

— Mamusi, bądź ostrożna! Chyba nie chcesz dostać pęcherzy na twoich pięknych, miękkich rączkach?

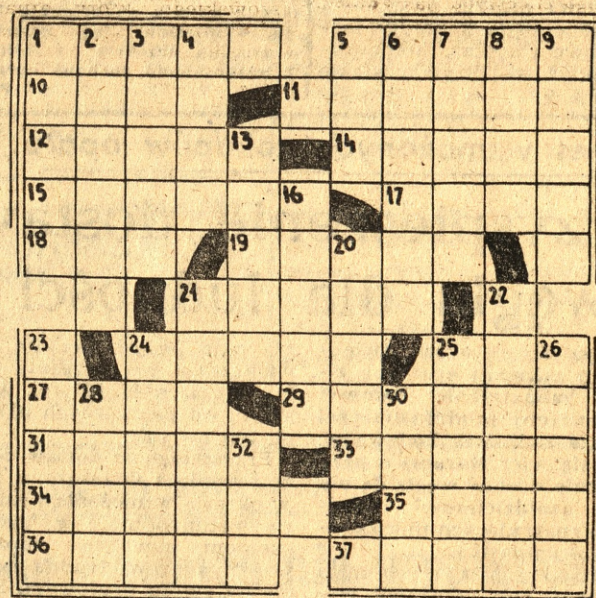

— Jeśli pan w tej chwili nie przestanie — nigdy już pana nie zaproszę. Liczę do... ty-siąca.

— Ależ Jacusiu, nie rób tego! Mama może wrócić w każdej chwili, a w pokoju będzie czuć prochem...

KRZYŻÓWKA nr 32

Poziomo: 1 — założyciel dynastii Komnenów, 5 — jeden z twórców doktryny talmudycznej, 10 — miasto w Nigerii, tuż przy granicy Kameruńskiej, 11 — znawca budowy ciała ludzkiego, 12 — muza poezji miłosnej, 14 — powieść J. I. Kraszewskiego, 15 — miasto na północy od Meroe nad Nilem, zniszczone przez Rzymian w 24 roku pne. podczas wyprawy Petroniusza przeciwko królowi etiopskiej Kandake, 17 — pierwszy lotnik 18 — postać z „Chaty za wsią”, 19 — miejscowość na wyspie Guam, 21 — lekkocenne wino, 24 — fiasko, przegrana, 25 — kuchacz okretowy, 27 — postać z „Faraona” — brat wyw. rączka, 31 — powieść Chateaubrianda, 33 — trasa kolejowa, 34 — jedna z elektrod, 35 — antonim startu, 36 — kuzyn chrześcija, 37 — kurtka noszona przez dżokejów

Pionowo: 1 — przyjmuje prezenty 20 października, 2 — potoczne określenie epidemii, 3 — ośrodek winiarski w rejonie wybrzeży Morza Czarnego, 4 — miasto w Peru na zachód

od Cuzco, 5 — najwyższe bóstwo babilońskie i przyczyna wszelkiego istnienia, 6 — roślina z liśćmi szerokimi, 7 — królestwo Odyseusza, 8 — wychowawczy w przedszkolu, 9 — góry w Etiopii lub miasto w Rumunii, 13 — trawa odciążająca po skoszeniu, 16 — uczta pierwotnych chrześcijan, 20 — miasto w południowej Turcji, 21 — konkurencja narciarska, 22 — przedniedziela, 23 — drugie co do wielkości miasto w Japonii, 24 — firanka wiejska, 25 — pieszczota, 26 — drogowy naszwiniak, 28 — olejek różany, 30 — sielanka, 32 — imię piosenkarza Rusowicz

Opr. Władysław Firlik

Na rozwiązanie niniejszej krzyżówki — przesłane wyłącznie na kartkach pocztowych z dopiskiem „Krzyżówka nr 32” — czekamy do piątku, 5 września br. Wzrost czytelników, którzy nadesłały prawidłowe rozwiązanie hasła, rozlosujemy 3 książki po 100 zł. Nasz adres: „Głos Wielkopolski”, skrytka pocztowa 1074, kod 60-959 Poznań.

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI NR 30

Poziomo: agitator, kanak, gag, omaga, Alabama, kogut, tano, ruta, uda, eliksir, kaduk, kara, Ali, Ala, Atos, kulig, „Trabant”, Ina, ruda, arak, Amado, Atacama, konar, war, trans, arogant

Pionowo: Amaruka, trakt, dal, rumor, Irawadi, Adana, Abadan, agat, kita, ORS, tana, „Ona”, ogarek, strawa, Ola, atar, kok, Irak, karo, amorka, Negus, alidada, aguti, lin, katar, agapant

W wyniku losowania nagród w postaci książek otrzymują: Władysław Tomczyk, Kallisz; Franciszek Lemanowicz, Czarnków; Władysław Młynarczyk, Poznań. Nagrody wysłać pocztą Wielkopolską Księgarnia Wsivikowa.

Gospodarcze perspektywy świata

XI Sesja Specjalna Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych kontynuuje debatę generalną na temat gospodarki i rozwoju. Przedstawiciele wielu krajów, w tym również delegat Japonii, Saburo Okita, zwracają uwagę, że warunki ekonomiczne świata stają się coraz bardziej niepewne. Wzrastające tempo inflacji (średnia inflacji w krajach rozwijających się sięga obecnie średnio 36 procent w skali rocznej) i recesja połączona z rozszerzaniem się bezrobocia naruszają równowagę bilansów płatniczych.

Debatę generalną będzie trwać do 4 września. (PAP)

Zagraniczne koncerty Filharmonii Narodowej

Na 46 tournée koncertowe udała się we czwartek orkiestra symfoniczna Filharmonii Narodowej. W czasie ponad 2-tygodniowego pobytu w Szwajcarii, Francji i Austrii zespół da 10 koncertów. Trasa podróży prowadzi m. in. przez takie ośrodki, jak Ascona, Besancon, Lucerna i Linz. Występy orkiestry i chóru filharmonii na rodzimym zamku doroczne „międzynarodowe tygodnie muzyczne” w Lucernie poświęcone w bieżącym roku polskiej twórczości i wykonawstwu.

Koncerty prowadzić będą Kazimierz Kord i Tadeusz Strugała zaś wśród solistów znajdują się pianistka Lidia Grych tołówna i Martha Argerich, śpiewacy — Stefania Woytowicz, Delfina Ambroziak, Krystyna Szostek-Radkowska, Leonard Andrzej Mróz oraz wirtuoz gry na organach — Karol Gołębiewski. W programie, obok dzieł klasyki światowej, wykonane będą koncerty fortepianowe Chopina, kompozycje Moniuszki i Szymanowskiego. (PAP)

Okres wzmożonych zakupów opału

Przyspieszenie dostaw węgla dla ludności

Rozpoczął się okres zwiększonych zakupów opału na zimowe zaopatrzenie ludności oraz potrzeby produkcyjne rolników, a zwłaszcza hodowców. Czynniki te skłaniają do przyspieszenia dostaw opału do placówek spółdzielczości rolniczej, zaopatrujących mieszkańców wsi i miast.

W ciągu 7 pierwszych miesięcy tego roku dostawy opału dla odbiorców indywidualnych i ciepłowni komunalnych wyniosły ogółem 13 570 tysięcy ton, a więc były wyższe o 1151 tysięcy ton w porównaniu z analogicznym okresem ubiegłego roku. W tym okresie sprzedano węgla dla wsi o łącznej wartości 7 513 tysięcy ton, tj. była to wartość o 613 000 ton niż w tym samym okresie ubiegłego roku. Mając na uwadze potrzebę naspędzenia zaopatrzenia rynku w opał, w sierpniu tego roku dostawy opału na ten cel zwiększono o 400 000 ton w stosunku do zrealizowanych w miesiącu poprzednim. 26 sierpnia rząd podjął decyzję powiększenia we wrześniu dostaw opału o 500 000 ton w stosunku do pierwotnych planów na ten miesiąc.

Przyspieszenie dostaw opału w sierpniu i wrześniu, a więc w okresie wzmożonego zainteresowania odbiorców gromadzeniem zimowych zapasów opału, poprawi trudną sytuację na rynku opałowym. Stworzone zostaną zatem lepsze warunki dla zaopatrzenia nabywców indywidualnych oraz bardziej rytmicznego realizowania dostaw producentów opału. W każdym województwie i gminie chodzi więc o właściwy rozdział opału, sprawne rozdysponowanie, bieżących dostaw oraz o prawidłową sprzedaż opału we wszystkich placówkach gminnych spółdzielni. Bardzo ważną sprawą jest więc wypracowanie dostaw opału przyszłym odbiorcom w ramach kontraktacji. Nie powinno być przypadków, aby rolnik, któremu przysługują z tego tytułu opał, musiał wyciekiwać na zrealizowanie tych zobowiązań. (PAP)

W „KULTURZE” — pisał „Dominiak Horodyski”: „Gdy dziś mówimy o konieczności przywrócenia linii VI Zjazdu — przypomnijmy młodym, że Zjazd miał miejsce w 1971 r. — to jest w tych słusznych wezwaniach również mocny akcent samokrytyki. Dodajmy samokrytykę niezbędnej, koniecznej zawsze nie tylko w kryzysowej sytuacji. Publiczna samokrytyka zjawisk i zdolność samokrytycznego patrzenia na swe własne poczynania na wszystkich szczeblach odpowiedzialności społecznej to jeden z warunków ujawniania w porę rodzących się objawów kryzysu”.

W „KIERUNKACH” — artykuł redakcyjny pt. „Powaga chwili i zapowiedź zwrotu”. „Bolesne wydarzenia ostatnich tygodni mogą się stać odczuleniem, jeśli nad-

Rozszerzenie ochrony praw obywateli

Wchodzi w życie znówelizowany kodeks postępowania administracyjnego

1 września wchodzi w życie znówelizowany kodeks postępowania administracyjnego. Kluczową zmianą jest poddanie decyzji administracyjnych w sprawach indywidualnych kontroli sądowej. Wiele istotnych postanowień dotyczy również lepszej pracy administracji w wszystkich szczeblach. Wejście w życie tego znówelizowanego prawa — to istotne pogłębienie praworządności w stosunkach między administracją a obywatelem. Nie jest to przy tym drobna korekta stanu rzeczy w tej dziedzinie, ale poważna zmiana korzystna dla obywatela.

Nowy KPA normuje postępowanie przed organami administracji państwowej w należących do ich właściwości sprawach indywidualnych (rozstrzygniętych w drodze decyzji administracyjnej) oraz w sprawach zażalenia decyzji administracyjnych do sądu z powodu ich niezgodności z prawem, a także w kwestii wydawania zaświadczeń. Co ważne — obecny kodeks normował jedynie postępowanie w takich sprawach przed organami jednostek państwowych i innych państwowych jednostek organizacyjnych, organizacji zawodowych, samo-

ządowych, spółdzielczych i innych organizacji społecznych. Wiele z nich bowiem również powołanych jest do załatwiania szeregu naszych codziennych spraw. Ponadto — dodajmy — w oparciu o kodeks rozstrzygane będą ewentualne spory o kompetencje między organami administracji państwowej a sądami.

Należy wspomnieć, że KPA normować będzie też postępowanie w sprawie skarg i wniosków.

Wiele uwagi wchodzić w życie nowego aktu prawnego poświęca zagadnieniom prawidłowego funkcjonowania urzędów państwowych, zwłaszcza w zakresie obsługi obywatela. Z postanowień dotyczących tego zagadnienia przypomnijmy dwa: organy administracji państwowej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego; powinny czuwać nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznanomości prawa, udzielać im niezbęd-

nych wyjaśnień i wskazówek. Organy administracyjne są też obowiązane zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych zażaleń.

KPA w nowym kształcie, w którym głębokie zmiany zostały wprowadzone z inicjatywy posłów na Sejm, oznacza nową sytuację w stosunkach „urząd — obywatel”. Oznacza rozszerzenie zakresu ochrony praw obywateli. Wielkie znaczenie będzie mieć konsekwencja w realizowaniu wszystkich idei tej reformy, która obejmuje zagadnienia zasadnicze dla prawidłowości funkcjonowania administracji państwowej.

Wspomnijmy na zakończenie, że postępowanie administracyjne wszczęte przed 1 września i nie zakończone do tego dnia — toczy się będzie do zakończenia w danej instancji według przepisów dotychczasowych. Przepisy o zażaleniu do sądu decyzji administracyjnych stosowane będą do tych, jakie wydane będą w sprawach, w których postępowanie zostanie wszczęte po wejściu w życie nowego KPA. (PAP)

W obliczu ekspansjonizmu Izraela

Przewodniczący Komitetu Wykonawczego Organizacji Wyzwolenia Palestyny, Jaser Arafat wezwał państwa arabskie i muzułmańskie, by zmobilizowały siły do walki o wyzwolenie okupowanych terytoriów arabskich i Jerozolimy.

W postanowieniach skierowanych do szefów państw arabskich i muzułmańskich przywódcą OWP zwraca uwagę na niebezpieczne następstwa aneksji Jerozolimy i podkreśla, że ekspansjonistyczne posunięcia Tel Awiwu, w tym nieudana agresja na południu Libanu, wymierzone są przeciwko wszystkim narodom arabskim i palestyńskiemu ruchowi oporu. (PAP)

W drodze do wspólnego porozumienia

Dokończenie ze str. 1

jest fakt, iż problemów narastających się latami nie można rozwiązać jednym posunięciem, że potrzebny jest ku temu czas i cierpliwość.

Mieszkańcom Wybrzeża Gdańskiego żyje się w tych dniach niełatwo, są oni coraz bardziej zmęczeni nienormalną sytuacją. W urzędach pocztowych Gdańska czeka tydzień paczek, które nie mogą być doręczone z powodu braku środków transportu. Uprzywilejowane w dostawach są tylko przesyłki ekspresowe i paczki żywnościowe.

Rozmowy komisji rządowej z przedstawicielami zakładowych komitetów strajkowych trwają — pisze szwedzki korespondent PAP. Pilnie poszukuje się możliwych najlepszych sposobów spełnienia szeregów postulatów, zgłoszonych przez strajkujących, szerszych postulatów. Kolejny dzień nie pracują liczne zakłady przemysłowe, sparaliżowana jest gospodarka morską, nie funkcjonuje komunikacja miejska, nie usua się śmieci z posesji i nie uprząta ulic. Najbardziej niepokoi sytuacja w Zespole Portowym Szczecin — Swinoujście, stanowiącym ważną bazę przeładunkową dla krajowego eksportu oraz importu towarów i surowców, sprowadzanych z krajów zamorskich.

Jak wynika z informacji uzyskanych w dyrekcji portu, 28 bm. przy nabrzeżach portowych i na redzie przebywało 61 statków, w tym 37 masowców i drobnicowców armatorów krajowych.

Na terenie Elbląga sytuacja nadal jest trudna, życie stało się uciążliwe z powodu braku komunikacji. Występują niedostatek w zaopatrzeniu w węgiel i koks, wynikające z

braku taboru. Odbywają się tu w dalszym ciągu branżowe spotkania komisji rządowej z cych — szeroko komentowana jest informacja zawarta w odpowiedzi komisji rządowej na postulaty strajkujących robotników Gdańska.

Doniesienia korespondentów PAP świadczą, że codziennej pracy towarzyszy głęboka, pełna krytycznych akcentów dyskusja. Coraz bardziej zauważalnym elementem w tej dyskusji staje się ostatnio zatroskanie, przedrażające się często w zniecierpliwienie, przedziśnającym się konfliktem strajkowym na Wybrzeżu.

Jego skutkami dotknięci są nie tylko mieszkańcy Wybrzeża; docierają one obecnie na teren zakładowo produkcyjnych w głąb kraju. Tu i ówdzie zaczyna brakować surowca lub elementów kooperacyjnych, gdzie indziej gotowe — nie wywiezione z zakładów z powodu zablokowania portów — wyroby grożą zablokowaniem hal produkcyjnych. Powstaje reakcja łańcuchowa. Ten kto nie otrzymał surowca nie dostarczą również półfabrykatów, a pozbawiony ich producent wyrobów finalnych nie złoży gotowego produktu. Braki w zakładach będą wkrótce odczuwalne na półkach sklepowych. Odbiorca za granicą, pozbawiony rytmicznego spływu polskich towarów zacznie szukać pewniejszych dostawców gdzie indziej. Fakty takie sygnalizowane są już zresztą z Finlandii, gdzie brak polskiego węgla zagraża pracy elektrowni. Poszukiwane to warty tkwią uwięzione na redach portów; tam również stoją statki oczekujące na polskie wyroby eksportowe.

Nasz system gospodarczy stanowi wiele skomplikowaną maszynę, który latwo, niezmierznie łatwo jest zakłócić. A wówczas wiele kosztuje przywrócenie poprzedniej jego drożności. Niezwykle łatwo i szybko można zniszczyć lub narazić na nieobliczalne straty, to co stworzyliśmy wielkim i długotrwałym wysiłkiem. Jest to coraz bardziej realna groźba, z której zdają już sobie sprawę załogi pracujących zakładów, kiedy widzą, co dzieje się na ich terenie. Nic więc dziwnego, że życzenie jak najszybszego porozumienia na Wybrzeżu staje się coraz bardziej dostrzegalne. (PAP)

OPINIE POLEMIKI ODPOWIEDZI

NIE TYLKO CHWALIĆ

Często w „Głosie” i w innych gazetach oraz w radio i w telewizji piętnujemy różnego rodzaju niedociągnięcia. Nie ma dymu bez ognia, a więc i te braki, błędy, a zdarza się, że i nonsensy ktoś spowodował. Dlaczego tak rzadko jednak mówi się i pisze o tych ludziach, którym „zawdzięczamy” wiele niepowodzeń i trudności naszego życia? Dlaczego nie mówi się wprost: „fabryka taka i taka, którą kieruje ten a ten, nie wykonała planu, wskutek czego będziemy mieli za mało takich to i takich wyrobów? Kierownictwo zakładu za szkody, wyrządzone gospodarce przez wadliwe nim kierowanie, brak nadzoru i tym podobne zaniedbania, zostało pociągnięte do odpowiedzialności w trybie administracyjnym i pozbawione stanowisk z zaznaczeniem, że nie może w przyszłości pełnić funkcji kierowniczych. Niezależnie od tego prokuratura wszczęła dochodzenia wobec takich a takich osób...”.

Na przykład ukazała się w „Głosie” podczas tegorocznych zbiórek informacja, że „niedostatek części zamiennych utrudnia usuwanie awarii” (taki był tytuł, a chodziło o części do maszyn rolniczych). Zniwa zaczęły się z opóźnieniem, więc czasu na przygotowania do nich było dosyć. Czy więc wobec kierownictwa fabryki, która do swych maszyn nie wyprodukowała i nie dostarczyła części zamiennych, nie powinny być wyciągnięte sankcje? A może zawinili planiści? Jeśli tak się stało, to czy w środkach masowego przekazu nie powinno się podać tego do ogólnej wiadomości? Informacja taka stanowiłaby ostrzeżenie dla innych i z pewnością przyczyniłaby się do uniknięcia takiego błędu, czy niedopatrzenia przez inne zakłady. Tymczasem u nas się przyjął, że chwalić po nazwisku, a piętnujemy i karzemy anonimowo. (2044)

BENEDYKT KASPRZYK — Luboń

JEZIORO BYTYŃ I CZARCIŃ ZDROJKI

Uprzejmie proszę o sprostowanie podanej w artykule pt. „Turystom na przeciw” („Głos” z 16 VII) nazwy największego jeziora w woj. pilskim. Nazwa ta, wielokrotnie — począwszy od wczesnego średniowiecza — poświadczana w dokumentach, ma postać Bytyń, a nie Betyń. Błąd powstał najprawdopodobniej pod wpływem zniekształconej formy Boetina. Nie jest to jedyny wypadek błędnego nazywania jezior na tym terenie. Pojezierze Waleckie ma wyjątkowego pecha. Urzędowe nazwy jezior Pojezierza ogłoszono dopiero 10 lat po odzyskaniu tych ziem i to tylko dla 1/3 istniejących tam obiektów. Nie uniknięto przy tym błędów, a w dodatku nazwy te w większości nie trafiły ani na mapy, ani do obiegu wśród miejscowej ludności.

W latach siedemdziesiątych interdyscyplinarny zespół naukowców opracował wprawdzie projekty nazw dla prawie 300 jezior i jeziorek tegoż Pojezierza, pod hasłem przywrócenia dawnych polskich nazw. Wojewoda pilski przestał te projekty w 1978 r. do Ministerstwa Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska w celu ich ustalenia. Jednakże dopiero po urzędowym ogłoszeniu będzie można nazywać te jeziora ich własnym imieniem, tak jak na nie mówili nasi przadkowie.

Smutne losy dawnych polskich nazw Ziemi Waleckiej obrazuje najlepiej historia przytoczonej w wymienionym artykule nazwy rezerwat „Diabli Skok”. Otóż to malownicze miejsce wytrysku szeregu źródeł, jak to już wykazał dr Ryszard Walczak, nazywano przed kilkuset laty „Zdrojki”. Na niemieckich mapach określano je terminem „Spring” (źródło), z którego jakiś niefortunny tłumacz zrobił po 1945 roku „Skok”. Tak więc zamiast „Czarcich Zdrojków” mamy „Diabli Skok”. (1856)

doc. dr hab. JANUSZ GOŁASKI — Poznań

POPLATANIE

Mieszkałam w Poznaniu przy ul. Półwiejskiej, w tej jej części, która od 9 maja br. stała się z powrotem ul. Półwiejską. Tablice na narożnikowych domach zmieniono na nowe, natomiast napisy pod numerami poszczególnych posesji mają w dalszym ciągu ulicę Dzierżyńskiego. Na moją telefoniczną interwencję w urzędzie miejskim dowiedziałam się, że wymiana oświetlanych numerów na domach jest skomplikowana. A przecież można by było przesunąć po prostu te numery z dawnej ul. Dzierżyńskiego od nr 1 do 45 na dalszy (a obecnie początkowy) odcinek ul. Dzierżyńskiego i zabieg tego przesunięcia dokonać aż do jej końca; wtedy nowe numery byłyby potrzebne tylko dla domów przy ul. Półwiejskiej. Oszczędność ogromna, biorąc pod uwagę długość ul. Dzierżyńskiego. Pozostawić, jak obecnie, przecież nie można, bo ktoś — nie znający Poznania — widząc to popłatanie nazw ulicy i numerów, chyba się zgubi. Również w dowodzie osobistym mam ul. Dzierżyńskiego, a korespondencja nadchodzi na ul. Półwiejską i co dalej? Jeśli powiedzieliśmy się „A” trzeba powiedzieć „B”. (2016)

HELENA MARKIEWICZOWA — Poznań

ROZPATRZA (CHYBA POZYTYWNE?)

W związku z listem, zamieszczonym w „Głosie Wielkopolskim” z 17 maja br. pt. „Mogłyby się tam bawić...”, Zachodnia Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Poznaniu wyjaśnia, że do Dyrekcji nie wpłynął wniosek o udostępnienie placu zabaw przy gmachu ZDOK dzieciom z przedszkola nr 1 TPD przy ul. Kościuszki w Poznaniu. Jeżeli wniosek taki wpłynie, zostanie rozpatrzony.

EDMUND KAZMIERCZAK
zastępca naczelnika

Listy krótkie i rzeczowe mają większe szanse druku. Anonimów nie publikujemy. Zastrzegamy prawo skracania korespondencji. Adres: „Głos Wielkopolski” skrytka pocztowa 1074, 60-959 Poznań

GO W PRASIE

chodzące V Plenum KC PZPR — przyp. Lektora) dojdzie — jak zapowiedziano — do wszystkich bez wyjątku źródeł poważnego kryzysu politycznego i gospodarczego, które z nich już zostały wskazane”.

W „TYGODNIKU KULTURALNYM” — Wacław Panek rozmawia z Mieczysławem Donajewskim, dyrektorem i kierownikiem artystycznym Teatru Wielkiego w Poznaniu. W rozmowie pt. „Ruch w operze” indagowany wypowia-

da się na temat m. in. głównych tendencji w sposobach realizacji teatru operowego.

W „ZA WOLNOŚĆ I LUD” — Mieczysław Juchniewicz przypomina „Bitwę o Wielką Brytanię” przed czterdziestu laty, w której od sierpnia do października brał udział polscy lotnicy. Tamże wspomnienia „Ostatnie dni na Starówce” powstańca warszawskiego Jana Chorzewskiego — „Prymusa”.

W „PRAWIE I ŻYCIU” — ze-

portaż Wiesława Łuki z miejsca niedawnej kolejowej katastrofy pod Toruniem. Tytuł wiele wyjaśnia: „Semator był: stoj!”.

W „LITERATURZE” — rozmowa z prof. dr. Janem Turowskim, socjologiem omawiającym problem świata stworzonego przez i wokół człowieka, a prosto mówiąc — o osiedlach i domach, stąd tytuł: „Dom dla ludzi”.

W „MAGAZYNIE RODZINNYM” — Barbara Ostrowska pisze o tym, jak być zawsze blisko siebie, ale umieć żyć osobno, czyli: „Z dziadkami w M-4”.

W „PRZYJAZNI” — przypomnienie osoby marszałka Roli-Zymierskiego, z okazji przypadającej 90 rocznicy jego urodzin.

LEKTOR

SIERPIEŃ	Jana, Sabiny
29	
Piątek	Róży, Szczęsnego
30	
Sobota	Bohdana, Rajmunda
31	
Niedziela	Słońce: 5.57—19.48

TEATRY

MUZYCZNY — piąt., sob., niedz. g. 10 „Wiedeńska krew”.

NOWY — sob. g. 11 „Klonowi bracia”, niedz. g. 11 — przedst. zamkn. Scena Nowa — piąt. sob., niedz. g. 19.30 „Czas wiele zmienia”.

KINA

PIĄTEK, SOBOTA, NIEDZIELA

KDF MUZA — piąt. g. 10, 12.30, sob. niedz. g. 12.30, 20 „Chinski syndrom” (amer. 15 l.), piąt. g. 15, 17.30, 20, sob., niedz. g. 10, 15, 17.30 „Koziorożec” (amer. 15 l.).

KDF PALACOWE — piąt. g. 15.30, 17.30, 20, sob. niedz. g. 17.30, 20 „Ofiara namiętności” (hiszp. 18 l.), sob., niedz. g. 15.30 „Człowiek z M-3” (pol. b.o.).

APOLLO — g. 10, 12.30, 15, 17.30 „Dzielnictwo” (ang. 18 l.), g. 20 „Leworęczna kobieta” (RFN 18 l.).

BALTYK — g. 10, 12.30, 15.30 „Omen” (ang. 18 l.), g. 18, 20.15 „Rocky-2” (amer. 15 l.).

GWIAZDA — piąt. g. 10, 12, 14, sob. g. 17, niedz. g. 15, 17 „Abba” (szwedz. b.o.), piąt. g. 16, 19, sob. niedz. g. 10 „Sekret Enigmy” (cz. I i II pol. 12 l.), sob. g. 15.30, niedz. g. 10.30, 12, 13.30 „Snieżyżka i Różyczka” (NRD b.o.).

JACIELLONKA — niedz. g. 16 „Podróż Sindbada do złotej krainy” (ang. b.o.), g. 18 „Znaków szczególnych brak” cz. I i II (pol. 12 l.).

KOSMOS — piąt., sob., niedz. g. 20 „Mistrz kierownicy ucieka” (amer. 15 l.), niedz. g. 11 „Książę i żebrak” (b.o.).

MALTA — g. 16, 18 „Porwany przez Indian” (NRD 12 l.), g. 20 „Kobieta i kobieta” (pol. 15 l.).

MINIATURA — g. 15.30 „Biełkita pletwa” (austral. b.o.), g. 17.30, 19.30 „Zamach” (pol. b.o.).

OSIEDLE — g. 16 „Tajemnica Toi” (pol. b.o.), g. 17 „Czterech pancerni i pies” cz. II (pol. b.o.), g. 19 „Sowizdrzał Świętokrzyski” (pol. 15 l.).

PANCERNIAK — piąt., sob. g. 17, 19.30 „Westerplatte” (pol. b.o.), niedz. nieczynne.

RIALTO — g. 15, 19 „Znachor” i „Profesor Wilczur” (pol. 12 l.).

RUSALKA (Swarzędz) — piąt., niedz. g. 16.30, 19 „King Kong” (amer. 12 l.), sob. nieczynne.

SŁOŃCE — g. 15.30, 17.30 „Weronika w kraju czarów” (rum. b.o.), g. 19.30 „Trędowata” (pol. 12 l.).

TECZA — g. 15.30, 17.30 „Powrót różowej pantery” (ang. 12 l.), g. 19.30 „Drogi papa” (wł. 18 l.).

WCZASOWICZ (Puszczykowo) — piąt., sob., niedz. g. 17 „Zew rodu” (czech. b.o.), 18.30 „Zwolnienie warunkowe” (amer. 18 l.), niedz. g. 16 „Zagubiony flet” (pol. b.o.).

WILDA — piąt., sob. g. 10, 12.30, 15.30, 17.45, 20, niedz. g. 17.45, 20 „Przypływ uczuć” (fr. 18 l.), niedz. g. 10, 12.30, 15.30 „Przygoda arabska” (ang. b.o.).

WRZOS (Mosina) — piąt., niedz. g. 17, 19 „Ukochana żona” (wł. 16 l.), niedz. g. 16 „Smocza jama” (pol. b.o.).

Zoo (stare) ul. Zwierzyniecka i (nowe) ul. Krańcowa od g. 9 do 20.

DYZURY

SZPITALA: PIĄTEK — interna — ul. Walki Młodych 7; chirurgia, okulistyka, neurologia — ul. Grunwaldzka 16/18; chirurgia dziecięca — ul. Krzywiewicza 7; laryngologia — ul. Przybyszewskiego 49; SOBOTA — interna, chirurgia, okulistyka, laryngologia, neurologia — ul. Lutycka; chirurgia dziecięca — ul. Szpitalna 27/33; NIEDZIELA — interna, chirurgia, laryngologia, neurologia — ul. Przybyszewskiego 49; chirurgia dziecięca — ul. Krzywiewicza 7; okulistyka — ul. Walki Młodych 7.

PIĄTEK, SOBOTA, NIEDZIELA

Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego w Poznaniu, ul. Chelmońskiego 20 Wypadki uliczne i zachorowania w miejscach publicznych z terenu Poznania — tel. 999 nagłe zachorowania w domu — 66-00 66.

Podstacje (czynne całą dobę);

Os. Piastowskie 16, tel. 791-891; ul. Bukowa 1, tel. 32-12-61; Ugoły 16, tel. 20-54-31; Kościuszki 103, tel. 544-44; Swarzędz, ul. Wiankowa, tel. 544-44 i 147-399; Luboń pl. Wolności 6, tel. 544-44 i 130-399. Centralny Ośrodek Informacji Poznańskiej Służby Zdrowia, ul. Marcinkowskiego 22 — czynne codziennie g. 7-22, tel. 989 — udziela informacji, porad lekarskich i prawnych, przyjmuje skargi, interwencje.

Telefon Zaufania 988, porady prawne tel. 522-51. Obie placówki czynne w dni powszednie g. 15.30-17.30 dni świąteczne — całą dobę.

Apteki tylko dyżury nocne; Dąbrowskiego 140/142, Kórnicka 24, Główna 53, Dzierżyńskiego 349, Mickiewicza 22, Starołęka 1, Słowiańska paw. 104, Głogowska 107/109, Os. Przyjaźni, paw. 141, al. Marcinkowskiego 11 (całą dobę).

RADIO

PIĄTEK — PROGRAM I: 6 Sygnały dnia; 9 Lato z radiem; 11.40 Tu Radio Kierowców; 12.25 Muzyka polskiej melodii; 13.01 Przeboje na wakacje; 13.25 Pasażerka tradycji; 13.40 Kącik melomana; 14. Studio Gama; 16. Tu Jedynka; 17.30 Radiokurier; 18. Tu Jedynka c.d.; 18.35 Nie tylko dla kierowców; 18.33 Konec życia; 19.15 Warszawska Ork. PR i TV; 19.40 Przed Międzynarodowym Festiwalem Folkloru Ziemi Górskiej w Zakopanem; 20.05 Reportaż na zamówienie; 20.20 Wirtuozii różnych instrumentów; 20.30 Melodie do których chętnie wracamy; 21.18 Muzyka K. Szymanowskiego; 22.23 Magazyn Kultury PR. I; 23 Wita Was Polska.

Wiadomości: 0.01, 1, 2, 3, 5, 9, 10, 14, 12.05, 15, 19, 20, 21, 22.

PROGRAM II: 7.35 Koncert poranny; 8.35 Dialogi i zbliżenia; 9.30 My 30 — aud. SM; 9.40 Dla przedszkolki: „Pożegnania lata”; 10. Do dziś bliscy — W. Nalowski; 10.30 Z nagrań Wilhelma Billa Davisona; 10.40 Sprawy codzienne; 11. Wakacje melomana; 11.35 Postęp w gospodarstwie domowym; 11.45 Muzyka spod strzechy; 12.05 Muzyka dawnej Warszawy; 12.25 Wakacje melomana; 12.55 Wakacje z deszczem — śpiewa W. Skowroński; 13. Wokół spraw naszego stołu; 13.15 M. de Falla — tance z baletu „Trojgraniasty kapelus”; 13.35 Ze wsi i o wsi; 13.51 Transkrypcje instrumentalne popularnych utworów S. Prokofiewa; 14.10 Więcej, lepiej, nowocześnie; 14.25 Tu Radio — Moskwa; 14.45 Muzyka Schuberta; 15.20 Popołudnie dziewcząt i chłopców; 16. Melodie filmowe; 16.10 Konec życia melomana; 16.40 „Jarmark” — wspomnienia S. Wiñarskiej-Litwinowej; 17. Spotkania z piosenką radziecką; 17.20 Powieści miesiąca — „Anna Nie”; 17.40 Powieści miesiąca — „Wielkiemu sadu”; 17.45 Wspomnienia — Folk songs; 18.25 Plebiscyt Studia „Gama”; 18.40 Ludzie, wśród których żyjemy; 19.05 Piosenka i muzyka — wiersze O. Elitis; 19.30 Tradycje śląskiej kultury muzycznej; 20.20 Najciekawsze moim zdaniem; 20.40 Koncert utworów B. Szabalskiego; 21.40 Muzyka Josquina des Pres — wielkiego twórcy okresu renesansu; 22. Teatr PR — Scena Polska — K. Adwentowicz; 23. Granice jazzu; 23.35 Co słychać w świecie; 23.40 Muzyka.

Wiadomości: 4.30, 6.30, 7.30, 8.30, 11.30, 18.30, 21.30, 23.30.

PROGRAM III: 8.05 Za kierownicą; 8.40 Kiermasz płyt wytwórni Jugoton; 9. „Wielbiad na stepie” — odc. pow. J. Krzysztonia; 9.10 Mała poranna muzyka; 9.45 Dyskoteka pod gruszą; 10.35 Dyskoteka pod gruszą; 11. Czy mamy poczucie humoru?; 11.50 „In the mood” — temat dla orkiestry; 12.05 W. tonacji Trójki; 13. Powrót z rozrywki; 13.50 Ruchome święto — odc. pow. E. Hemingwaya; 14. W. tonacji Trójki; 15.05 Lato w Filharmonii; 16. Wakacje ze swingiem; 16.40 Witold Nawrocki — spotkanie z krytykiem; 17.05 Muz. poczta UKF; 17.40 Studio Nagrań; 18.10 Polityka dla wszystkich; 18.30 Czas relaksu; 19. Powrót w wyd. dzw. — B. Prus; „Faraon”; 19.35 Opera tygodnia: W. A. Mozart — „Laskawość Tytusa”; 19.50 „Wielbiad na stepie” — odc. pow.; 20. Interstudio; 20.40 Katalog nagrań G. O’Sullivan; 21.20 „Ryszard Lwie Serce” — twórcza muzyka i jej bohater; 22.08 Gwiazda siedmiu wieczorów — B. Streisand; 22.15 Trzy kwadransy jazzu; 23. Drugie narodziny wiersza; 23.05 W. tonacji Trójki; 24. Między dnem a snem.

Wiadomości: 6.15, 7, 8, 10.30, 12, 15, 17, 19.30, 22.

PROGRAM IV: 8 Sonaty D. Scarlattiego (stereo); 8.10 Estrada przyjaźni; 8.35 „Ból i jego zwalczanie”; 8.50 A. Corelli — Sonata nr 3 op. 1 (stereo); 9 Dla kl. VI (wych. muz.); 9.25 Podróż muzyczna po kraju; 9.40 Dla przedszkolki „Pożegnania lata”; 10 Dla kl. VIII (wych. obywat.); 10.25 „Nie tylko wiklina słynie”; 10.30 Ork. Kameralna J. Francisa — Pillarda gra muzykę baroku (stereo); 10.50 B. Mec w duetach; 11 Dla młodych melomanów „Orkiestralne kontrasty”; 11.30 Śpiewa Montserrat Caballe (stereo); 12.05 Czas dobrych gospodarzy; 12.25 Głęboka płyt (stereo); 13 J. angliści; 13.15 Melodie z musicali (stereo); 13.25 Nie tylko dla słuchaczy w mundurach — Międzynarodowy ruch komunistyczny i robotniczy wobec aktualnych problemów współczesnego świata; 13.50 Tu Studio Stereo; 14.15 Piosenki z teatru; 14.30 Piosenki z teatru; 14.50 Piosenki z teatru; 15.05 Piosenki z teatru; 15.15 Piosenki z teatru; 15.30 Piosenki z teatru; 15.45 Piosenki z teatru; 15.55 Piosenki z teatru; 16.05 Czy emocje ułatwiają życie; „Samokontrola”; 16.40 Aud. sport; 16.50 Radiokurier; 17 Stereo; 6.

lata i fortepian w muzyce rozrywkowej; 17.15 Aud. oświatowa; 17.25 Stereo: Chóry chłopięce na świecie; 17.55 Pozn. konc. życzeń; 18.25 Dział pytanie — dziś odpowiedź; 18.45 Prawa i obowiązki pracowników przy podejmowaniu i rozwiązywaniu stosunku pracy — aud. z telef. udz. słuchaczy; 19.15 J. angliści; 19.30 Kraj i Polonia; 20.05 Sonaty na fortepian i skrzypce W. A. Mozarta (stereo); 20.30 Brahms — nowy romantyzm — Festiwal muzyki Brahmsa w Filharmonii Poznańskiej (stereo); 21.45 Aud. światła w (w przerwie konc.); 22 Dc. transm. (stereo); 22.45 Gra skrzypce J. Suk i pianista A. Holeczek.

Wiadomości: 6.40, 12, 15, 16, 22.55.

SOBOTA — PROGRAM I: 6 Sygnały dnia; 9 Lato z radiem; 11.40 Tu Radio Kierowców; 12.25 Muzyka polskiej melodii; 13.01 Przeboje na wakacje; 13.25 Spie wa Eddie Jefferson; 13.40 Kącik melomana; 14. Studio „Gama”; 16. Tu Jedynka; 17.30 Radiokurier; 18. Tu Jedynka c.d.; 18.35 Nie tylko dla kierowców; 18.33 Konec życia; 19.15 Warszawska Ork. PR i TV; 19.40 Przed Międzynarodowym Festiwalem Folkloru Ziemi Górskiej w Zakopanem; 20.05 Reportaż na zamówienie; 20.20 Wirtuozii różnych instrumentów; 20.30 Melodie do których chętnie wracamy; 21.18 Muzyka K. Szymanowskiego; 22.23 Magazyn Kultury PR. I; 23 Wita Was Polska.

Wiadomości: 0.01, 1, 2, 3, 5, 9, 10, 12.05, 15, 19, 20, 21, 22.

PROGRAM II: 7.35 Koncert poranny; 8.35 Dialogi i zbliżenia; 9.30 Teatr PR: „Błiski niepoznany”; 10.40 Sprawy codzienne; 11 Jurorzy X Konkursu Chopinowskiego w 1980 r.; 11.35 Public. międzynarodowa; 11.45 Muzyka spod strzechy; 12.05 Miniatury muzyczne; 12.25 Wakacje melomana; 12.55 „Czyż ona nie jest śliczną”; — gra Z. Namysłowski; 13. Magazyn kłowiecki; 13.15 G. Verdi; Canzona Ulysses; scena i tercet z II aktu opery „Bal maskowy”; 13.35 Ze wsi i o wsi; 13.51 Spotkania z folklorem; 14.10 Więcej, lepiej, nowocześnie; 14.30 Dla dzieci: „Przygody Sindbada Żeglarsza”; 15.05 Muzyka Schu bert; 15.20 Popołudnie dziewcząt i chłopców; 16. Sped limit i inne nowe nagrania z Namy słowskiego; 16.10 Przeróbki muzyczne tygodnia; 16.40 Czy znasz tę książkę; 17 Z archiwum jazzu; 17.20 Powieści miesiąca; „Anna Nie — fragm. pow.”; 17.40 Z archiwum polskiego repertuaru radiowego: „Smażalnia stary” — re portaż; 18 Muzyczne archiwum PR; 18.25 Plebiscyt Studia „Gama”; 18.40 „Czas i ludzie”; 19 „Matysławowie”; 19.29 Transm. z Festiwalu w Salzburgu. Notatnik kulturalny (w przerwie koncertu); 21.55 Na klawesynie i kła wikordzie gra Thurston Dart; 22 Wesoły autobus; 23 Mistrzowski interpretacje muzyki dawnej; 23.35 Co słychać w świecie; 23.40 Kącik starych płyt.

Wiadomości: 4.30, 6.30, 7.30, 8.30, 11.30, 18.30, 21.30, 23.30.

PROGRAM III: 8.05 Za kierownicą; 8.40 Kiermasz płyt wytwórni Pantoni; 9. „Wielbiad na stepie” — odc. pow. J. Krzysztonia; 9.10 Recital A. Eliskiego; 9.45 Dyskoteka pod gruszą; 10.35 Dyskoteka pod gruszą; 11 Powrót w wyd. dzw. — B. Prus; „Faraon”; 11.30 Zespoły gwiazd L. Armstronga; 12.05 W. tonacji Trójki; 13 Powrótka z rozrywki; 13.50 „Ruchome święto” — odc. pow. E. Hemingwaya; 14. W. tonacji Trójki; 15.05 Lato w Filharmonii; 16 Między wierszami — magazyn; 17.05 Muzyczna poczta UKF; 17.40 Muzyka młodej generacji; 18.10 Polityka dla wszystkich; 18.30 Koncert jakiego nie było; 19 Po słuchać warto...; 19.15 Piosenki z iluzjonu; 19.35 Opera tygodnia — W. A. Mozart: „Laskawość Tytusa”; 19.50 „Wielbiad na stepie” — odc. pow.; 20 Baw się razem z nami; 22.08 Gwiazda siedmiu wieczorów — B. Streisand; 22.15 Teatrzyk Zielone Oko: „Nasza biedna żniar”; 22.46 Bajki i kołysanki — M. Rodowicz; 23 Drugie narodziny wiersza; 23.05 W. tonacji Trójki; 24 Jam session w Trójce.

Wiadomości: 6.40, 7, 8, 10.30, 12, 15, 17, 19.30, 22.

PROGRAM IV: 8 Muzyka; 8.10 Estrada przyjaźni; 8.35 Sport, nauka, technika; 8.55 Graj kapelo; 9 Mam 6 lat — „Witamy”; 9.25 Poranek piosenki (stereo); 10 Dla kl. VIII (wych. obywat.); „U progu decyzji”; 10.30 J. S. Bach: Dwa koncerty Brandenburskie (stereo); 10.50 Piosenki J. Waldorffa; 11 „Przeprowadzka” — słuch.; 11.30 Śpiewa Montserrat Caballe (stereo); 12.05 Czas dobrych gospodarzy; 12.25 Głęboka płyt (stereo); 13 J. angliści; 13.15 Melodie z musicali (stereo); 13.25 Nie tylko dla słuchaczy w mundurach — Międzynarodowy ruch komunistyczny i robotniczy wobec aktualnych problemów współczesnego świata; 13.50 Tu Studio Stereo; 14.15 Piosenki z teatru; 14.30 Piosenki z teatru; 14.50 Piosenki z teatru; 15.05 Piosenki z teatru; 15.15 Piosenki z teatru; 15.30 Piosenki z teatru; 15.45 Piosenki z teatru; 15.55 Piosenki z teatru; 16.05 Czy emocje ułatwiają życie; „Samokontrola”; 16.40 Aud. sport; 16.50 Radiokurier; 17 Stereo; 6.

Wiadomości: 6.40, 12, 15, 22.55.

NIEDZIELA — PROGRAM I: 7.30 Moskwa z melodią i piosenką; 8.20 „Musikant” z Roma-

nia; 9.05 Magazyn Wojskowy; 10.10 Z albumu polskiej piosenki; 10.30 Radiowy Teatr dla Dzieci: „Jak Pastuch Krabat Masłuchę za nos wodził”; 11 Różne barwy piosenki; 12.45 Polska muzyka popularna; 13 Studio „Gama”; 14.30 „W Jezioranach”; 15 Koncert życzeń; 16.05 Teatr PR: „Taniec miłości i śmiechu”; 16.30 „Goście”; 16.50 Radiowe orkiestry przed mikrofonem; 17.15 Studio Młodych; 18.15 Przeboje wieczorów i dziś; 19.15 Przy muzyce o sporcie; 20 Koncert życzeń; 21.05 Piechota z urlopu; 22 Telegramy muzyczne ze świata; 22.30 Moja aud. muzyczna; 23.05 Inf. sportowe; 23.15 Rewia piosenek; 23.45 Big-band Teatru Rozrywki PR i TV w Katowicach.

Wiadomości: 0.01, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12.05, 16, 19, 21, 23.

PROGRAM II: 7.35 Koncert poranny; 8 „Niedzielne spotkania” — program literacko-muz.; 8.35 Poranek muzyki symf. z nagrań Bestońskiej Ork. Symf.; 13 Teatr PR — Mistrzowie sceny przed mikrofonem: „Gracie”; 14.35 „Tatrzańska jesień” — Międzynarodowe Festiwale Folkloru Ziemi Górskiej; 15 Radiowy Teatr dla Dzieci: „Tajemnicza wyspa” — cz. IV; 15.45 H. Berlioz — Suita orkiestrowa z legendy dramatycznej „Potępienie Fausta”; 16 Polscy uczestnicy X Konkursu Chopinowskiego w 1980 r.; 16.30 „Pieśń gwiazd”; 18 Koncert utworów T. Bairda; 18.35 Fel. publicystyki międzynarod.; 18.45 K. Serocki — Freski symf. na ork.; 19 Recital H. Frąckowiak; 19.20 SM — Rozgłośnia Harcerska; 20 Wielcy artyści estrady i kabaretu; 21 Wojsko — strategia — obronność; 21.15 Piosenki żołnierskie; 21.30 Konkursy chopinowskie we wspomnieniach J. Żurawlewa; 22.30 Aud. historyczno-dokumentalna „31 sierpnia 1939” — z dzieł muzyki staropolskiej; 23.35 Public. międzynarod.; 23.40 Muzyka.

Wiadomości: 6.30, 7.30, 18.30, 23.30.

PROGRAM III: 8 Nasze typy — przegląd audycji tygodnia; 8.35 Roma piosenka...; 9 „Wielbiad na stepie” — pow. J. Krzysztonia; 9.30 W stronę kultury; 9.50 Boogie woogie na saksofonie altowym; 10-60 minut na godzinę; 11 Dyskoteka pod gruszą; 12 „Jeszcze ona nie zginęła” — I odc. słuch. dokum.; 12.25 Orkiestry i dyrygenty; 12.30 Przeboje z nowych płyt; 14.05 Peryskop — przegląd wydarzeń tygodnia; 14.30 Z nagrań PR. III; 15 „Conforza” — rep.; 15.20 „Opowieści” nowa płyta Głorji Gaynor; 16 „Kwiaty z drzew zakazanych” — wspomnienia A. Trzebiński; 16.15 Mała historia ballady; 17 Zapraszamy do Trójki; 19 Mała historia ballady; 19.35 Opera tygodnia — W. A. Mozart: „Laskawość Tytusa”; 19.50 „Wielbiad na stepie” — odc. pow.; 20 Baw się razem z nami; 22.08 Gwiazda siedmiu wieczorów — B. Streisand; 22.15 Teatrzyk Zielone Oko: „Nasza biedna żniar”; 22.46 Bajki i kołysanki — M. Rodowicz; 23 Drugie narodziny wiersza; 23.05 W. tonacji Trójki; 24 Jam session w Trójce.

Wiadomości: 7, 14, 18.30, 22.

PROGRAM IV: 8.05 Niedzielne spotkania; 8.45 Stereo: Poranek muzyczny; 9 Studio 630-51; 10 Klub Młodych Miłośników Muzyki — Koncert dla młodzieży pt. „Jeszcze w nastroju pastoralnym” (stereo); 11 Eksperyment językowy w prozie; 11.20 Fonoteka folkloru; 11.35 Zgadnij, sprawdź, odpowiedź; 12.05 Teatr Klasyczny dla Młodzieży Szkolnej: „Za rzeką” — słuch. wg fragm. pow. Stefana Żeromskiego; 13 Letnie niebo; 13.25 Między Gwiazdą Północy a Przyzłem Południa; 13.30 Koncert z gwiazd — Ray Charles; 14.10 „Kwarty w saloonie” — „Współczesna fizyka w scenarii westernu”; 14.40 Muzyka z jednej płyty (stereo); 15 Teatr PR — Studio Stereofoniczne „Lilla Weneda” cz. II; 16.05 „Poznaniana”; 16.30 Magazyn Lotniczy; 17 Stereo: Podwieczorek muzyczny; 17.30 Warszawski Tygodnik Dźwiękowy; 18 Kalejdoskop nauki — Sa moobrona w świecie roślin i zwierząt; 18.30 „Archimedes” — słuchowisko; 19 R. Wagner: „Tannhauser” — opera romantyczna w 3 aktach (stereo); 22 Wielkopolski Kalejdoskop Sportowy; 22.10 XII Diorama muzyki współczesnej O utworzenie koncertu z Genewy dnia 27.05.1979 r.

Wiadomości: 7, 22, 26, 22.55.

Poznańskie pomysły

Proste ale potrzebne usprawnienia prac spedycyjnych

Wynalazczość i racjonalizacja kojarzą się zazwyczaj z pomysłami, których zastosowanie łączy się z wielomilionowymi oszczędnościami, z wydatną zmianą technologii produkcji lub unowocześnieniem parku maszynowego. Często wszakże projekty racjonalizatorskie dotyczą małych, czasem nie dostrzeganych, usprawnień. Niesłychanie jednak ważnych w codziennej pracy, w poprawianiu jej warunków i bezpieczeństwa.

Przykładów takich właśnie prostych — a jakże potrzebnych — rozwiązań dostarcza działalność Klubu Techniki i Racjonalizacji przy poznańskim Oddziale Przedsiębiorstwa Spedycji Krajowej. Jego nowatorzy zgłosili od chwili utworzenia klubu (od 1977 roku) 63 rozmaite wnioski, których większość została już zrealizowana. Wnet też okazało się, jak wielce pomocne w ulżeniu pracownikom okazały się te projekty. Usprawniają one przeładunki, zwiększają bezpieczeństwo robót spedycyjnych, przedłużają „żywo-

ność” taboru samochodowego itp.

Jeden z pomysłów zlikwidował na przykład niebezpieczeństwo bezwładnego osunięcia się (z pojazdu) wielotonowego ciężaru z powodu nieodpowiedniej posadзки w magazynie. Pokryto ją więc — podobnie jak rampy przeładunkowe — żelwnymi kratami czyli rusztami hutniczymi ze złomu. Czas użytkowania posadзки przedłużył się w ten sposób z dwóch do dziesięciu lat. I dużo mniejsze jest prawdopodobieństwo wypadku przy tej pracy.

Racjonalizator z PSK wymyślił też prosty i niezawodny przrząd zabezpieczający przed spadnięciem transportera z palet — to krzyżakowy łącznik z grubego drutu z wygiętymi ramionami. Opracowane też projekt przystosowania wysokości rampy przeładunkowej do wysokości platform samochodowych.

Wartość zastosowania dotychczasowych wniosków oblicza się na milion złotych. Ale czasami ważniejsze od zlotówek są niewymierne w nich usprawnienia. (bop)

Nowy transformator na Starołęce

Zniszczenia wielu urządzeń energetycznych, spowodowane niedawnym pożarem w głównej rozdzielni prądu na rejon Starołęki, zmusiły do zamontowania tam nowej aparatury. Jest ona znacznie nowocześniejsza od poprzedniej, a główną jej zaletą jest większa sprawność funkcjonowania i niezawodność. Montaż urządzeń sprawił energetykom wiele trudności, ale — mimo małej powierzchni budynku — zadanie wykonano.

Skomplikowane było przede wszystkim zainstalowanie potężnego transformatora, który ledwo udało się przenieść do wnętrza rozdzielni. Próby wykazały, że działa bez zakłóceń, co powinno poprawić odbiór energii na Starołęce. (bop)

INFORMUJEMY

Poniedziałek (1 września), godz. 17, sala Domu Drukarza przy ul. Inżynierskiej 10 — kwartale zebrania Koła Emerytów i Rencistów przy Poznańskich Zakładach Graficznych.

Echa naszych publikacji

Woda i słońce nie wystarczą

Po wielu podpoznańskich plażach, 3 sierpnia odbyliśmy wędrowną relację, którą na następny dzień („Tysiąc poznańskich wycieczek nad wodą”). Okazało się wtedy, że nie na wszystkich kąpieliskach jest tak, jakby wypożyczający sobie tego życzyli. Na niektóre nasze uwagi odpowiedział Wojewódzki Ośrodek Sportu i Rekreacji w Poznaniu.

Przy plaży w Krzyżownicy nie ma ponoć możliwości zorganizowania parkingu z braku odpowiedniego terenu. Czy rzeczywiście? Na ten cel powinien znaleźć się teren, skoro wielu poznaniaków wybiera się tam samochodem. Obecnie z braku innego miejsca pozostawiane są one na za-

toczonej drodze do Kiekrza lub bezpośrednio nad brzegiem jeziora.

Natomiast nad Rusalką kiosk z napojami mleczarskimi nie został do dnia dzisiejszego otwarty. Dlaczego? Nie tylko Wojewódzka Spółdzielnia Mleczarska. Również do tej pory parking samochodowy jest tam niestrzeżony. Podobno dlatego, że Usługowej Spółdzielni Inwalidów brakuje chętnych do tej pracy. Cieszy zaś (szkoda, że nastąpiło to dopiero w wyniku naszej interwencji), że dojazd na plażę nad Jezioro Kierskie w Kiekrzu został dodatkowo oznakowany, a na kąpielisku (codziennie od godz. 10 do 18) czuwa dwóch ratowników. (ahe)

Komunikat Ministerstwa Handlu Wewnętrznego i Usług

Ministerstwo Handlu Wewnętrznego i Usług informuje, że zgodnie z decyzją Rady Ministrów — począwszy od 1 września br. przywraca się po wszechnie sprzedaż cukru na bilety towarowe według za-

sad obowiązujących do 31 maja br

KLUB MIĘDZYNARODOWEJ PRASY I KSIĄŻKI

w Poznaniu, ul. Ratajczaka 39

WZNAWIA

z dniem 1 października 1980 r.

KURSY JĘZYKÓW OBCYCH

w zakresie języków:

- ▲ ANGLIEJSKIEGO
- ▲ NIEMIECKIEGO
- ▲ FRANCUSKIEGO
- ▲ ROSYJSKIEGO
- ▲ SZWEDZKIEGO
- ▲ WŁOSKIEGO
- ▲ HISPANSKIEGO

Zapisy na kursy przyjmowane będą od 1 września 1980 r. w godzinach od 10 do 18, w soboty do 16 w Klubie MPiK, I piętro. 2672-K1

Praca

Gospodarstwo rolne zatrudnia pracownika. Luso-wo, Nowa 5, Dojazd: pętla Ogrody, autobusem 102. 43525g

Zatrudnię spawacza, umie jeździć COZ. Poznań, Or- lat 17. 43049g

Pani do sprzątania miesz- kania raz w tygodniu po- trzebna, warunki bardzo dobre. Jabłonkowska 27 (Dębica). 43059g

Kaletnik lub kaletniczkę oraz uczennicę przyjmie. Oferty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43137g.

Potrzebni pracownicy i kobiety do zrywania jab- łek. Kornik, Świerczew- skiego 17, tel. 136. 43157g

Absolwentki szkół odzie- żowych przyjmie zaprow- adzona pracownia kraw- ciecka na dobrych warun- kach finansowych i so- cjalnych. Praca stała. Of-erty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43163g.

Przyjmie panie do szycia spodni na stałe za do- brym wynagrodzeniem. Zapewnim ciagłość pra- cy przez cały rok. Oferty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43165g.

Przyjmie malarzy i ucze- niów. Mickiewicza 17, od godz. 7-8. 43170g

Przyjmie pracowników do warsztatu blacharskiego, również do przycucenia. Komorniki, ul. Poznań- ska 72. 43177g

Przyjmie slusarza, narze- dziodawca, może być eme- ryt. Poznań, Janickiego 22 — warsztat. 43187g

Przyjmie opiekunkę do ro- cznego dziecka. Telefon 520-20. 43219g

Zatrudnię kobiety w szklarni, Suchy Las, tel. 120-603 wewn. 60. 43221g

Przyjmie do pracy na fer- mie kur małżeństwo lub pracownika z zamieszka- niem. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43241g.

Cieladnika tapicerskiego przyjmie w Swarzędzu. Oferty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43276g.

Przyjmie osobę do prowa- dzenia domu dla 2 stu- dentów na okres 2 lat. Wysokie wynagrodzenie. Możliwość zamieszkania. Oferty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43279g.

Fryzjer lub fryzjerka me- ska potrzebna. Praca sta- ja. Poznań, Woźna 9. 43299g

Przyjmie zaraz krawca — krawcową. Tel. 593-60. 43309g

Poszukuje samotnej, kul- turalnej pani do prowa- dzenia domu, warunki do- bre, do omówienia, moż- liwość zamieszkania. Of-erty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43320g.

Przyjmie ogrodnika, chę- tnie po szkole zasadniczej Kaczmarek. Luboń 1, Dworcowa 17/18. 43326g

Czysta pani poszukuje pracy domowej. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43346g.

Lakierników przyjmie. La- kiernia, Swarzędz, War- szawska 14. 43349g

Przyjmie uczennicę w za- wodzie modniarsko-cza- picznym. Armii Czerwonej 36. 43374g

Przyjmie do pracy kraw- ców, kurtki męskie. Zło- sczenia tel. 67-35-04 lub Szamotulska 21. 43378g

Zatrudnię spawacza elek- trycznego slusarza Lu- dwik Szymański Zakład Automatyki i Mechaniki Precyzyjnej Poznań, ul. Prudzyńska 5a tel. 67-28-50. 43394g

Technik ogrodnik podje- mie prace Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43397g.

Kobiety do pracy w nie- czekalni przyjmie. Pok- ój z łazienką. Poznań, Os. Pilewska, ul. Łąko- wa 69. 43419g

Wzmocniacz WS 303 oraz PA 1801 z tunerem (wer- sja eksportowa). Szama- rzewskiego 52 m. 7. 43276g

Sprzedam szafę bogato rzeźbioną oraz obraz V. Hofmana. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 39326ggr.

Szczecińska jamniki krot- kowosowe — rodowodowe tel. 613-46. 43335g

Zbiór znaczków ZSRR o- raz Krajów Demokracji Ludowej okazynie prze- dam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 42078g.

Błam ląpki karakulowe, popielate, płaszcz skór- ny damski sprzedam. Te- lefon 32-05-25. 42492g

Pianino sprzedam. Tel. 434-26. 42995g

Pentaton six TL, moto- ryzka nowe okazynie sprzedam. Tel. 67-33-32. 43003g

Sprzedam przyczepę cam- pingową nową, z otwie- ranymi oknami. Telefon 32-15-11. 43033g

Sprzedam wózek głęboki i spacerówkę. Tel. 640-89. 43043g

Cebulki pięknej frezji wiel- kokwiatowej, większą i- losć sprzedam. Przeźmie- rowo koło Poznania, ul. Rynkowa 76. 43067g

Telewizor kolorowy — gwarancja, dywan prze- dam, tel. 676-183. 43082g

Sprzedam sukę 15-mie- sieczną, czarną doś, me- dalistka, z rodowodem. Ewa Rataczak, Konin, 22 Lipca 24 m. 37. 43120g

Obrączki nowe 10 g. Of-erty „Prasa”, Grunwal- dzka 19 dla 43127g.

Dwugryfowa gitara „Iba- rez-Custom-Double” z ul- terałem sprzedam. Wo- ski, Matejki 56 m. 5. 43125g

Sprzedam pawilon kon- strukcji stalowej 14x14 m, dźwigary DZ, piec c.o. 12 m², dźwigary sta- łowe 30-50, Elki tel. 204-665. 43338g

Sprzedam ciagnik rze- dzicki. Grzegorzewicz Pałeczyn gmina Miłosław. 43373g

Sprzedam silnik i nową skrzynię biegów do Fiat- a 125p 1300. Poznań, Te- respolska 13. 43374g

Sprzedam kożuch, płaszcz skórzany damski, duży, tel. 67-27-95. 43158g

Sprzedam wzmacniacz PA-107, Garbary 45 m. 3. 43140g

Przyjmie campingową z przystawką N-128 prze- dam. Poznań, ul. Gorczy- ska 13. 43193g

Szczecińska owczarki nie- mieckie sprzedam. Mo- szczyński 60-631 Poznań, Dojazd 30 barak 4 m. 20. 43196g

Sprzedam taksometr, ul. Jędrzejowska 23a. 43201g

Sklep motoryzacyjny za- prowadzony, towarem Skwierzyński Rynek, prze- dam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43211g.

Sprzedam białą ląpkę ka- rakulową. Tel. 20-46-57. 43227g

Cebulki frezji sprzedam. Komorniki, Zabikowska 12. 43273g

Sprzedam ściągacz do kurtek, Sclegiennego 139. 43443g

Dwa kurniki 1000 m², 0,5 na ziemi sprzedam. Cisie- g, Rakownia, Murwana Go- ślina. 43501g

Sprzedam czarny dąb. Tel. 33-24-54, dzwonić pla- tek godz. 18-20. 43519g

Witryne białe lata dwudzieste sprzedam. Te- lefon 77-65-85. 43527g

Błam karakulowy, czar- ny, wysokiej jakości skó- ze dam, tel. 220-631 po go- dz. 16. 43533g

Przyjmie campingową N-126b z przystawką sprzedam, tel. 22-06-31. 43555g

Tunel foliowy, konstruk- cja 9 m 30 m, komplet. Poznań, Tatrzańska 20. 43648g

Piec stalowy, 20 m², pro- dukcja Elbląg 1978 używa- ny (2 szt.). Poznań, Ta- trzańska 20. 43649g

Sprzedam taksometr. Tel. 67-51-35. 43250g

Sprzedam konstrukcję tu- neli boki i szczyty skłone, c.o., 15 m². Lu- boń, ul. Reja 9. 43243g

Siporeks i cegły waplen- no płaskowa. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43248g.

Sprzedam białą karaku- łową Os. Czecha 58 m. 3. 43266g

MZ-TS 250/1 5-biegowy. Tel. 402-09. 43296g

Sprzedam brylant 0,5 ka- rata. Władomir Koło ul. Sienkiewicza 47 m. 7. 43311g

Odstąpię folię na tunele foliowe (niebieska). Tel. 20-79-34. 43341g

Spacerówkę niemiecką sprzedam, tel. 33-02-55. 43354g

Konstrukcję szklarniową składaną. Złotniki, Gra- niczna 26, tel. 67-27-85. 43355g

Sprzedam duży złoty pierścionek. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43359g.

Prasownicę NRD. Tel. 130-377. 43398g

Cebulki superfrezji pre- parowane tanio prze- dam. Jan Augustyn, 64-530 Kazimierz Wlkp. 43413g

Błam karakulowy czarny tel. 20-03-28. 43415g

Kamera filmowa Baur- 36 XL dźwiękowa tel. 204-139 wieczorem. 43418g

Samochody
Sprzedam Ładę, stan idealny. Ul. Dąbrowskie- go 437 m. 1. 43568g

Fiat 1500 rocznik 1973, stan bardzo dobry prze- dam. Tel. 67-37-13 go- dz. 15-20. 42859g

„Auto - Smar” zaprasza do antykorozyjnego za- bezpieczenia podwozi i elementów zamkniętych, nayeł podwozi, silników, smarowanie. Fabryczna 14 Stokierski. 43673g

Okazyjnie sprzedam BMW 1602, stan idealny. Osie- dle Kopernika, Newtona 1 G m. 23 po siedmiu- stej. 43677g

Okazja! Tani sprzedam Nysę osobowo - towaro- wą. Wysogotowo 31, za- Ławica. 43100g

Żuka sprzedam lub za- mienie na osobowy. Hy- jek, 64-331 Uścielice 77, woj. poznańskie 43114g

Sprzedam Moskwicę 412, Tel. 20-07-05 po go- dz. 15. 43115g

Zamienie Zastawę 1100 białą — roczna eksploa- tacja na Fiat 125p rocz- nik 1979. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 74-B.

Sprzedam Trabantę com- bi, rocznik 1978. Telefon 554-95. 43485g

Żuka sprzedam. Poznań, Szczepankowo, ul. Sowi- cke 34. 43494g

Sprzedam Zastawę po d- wu letniej eksploatacji. Tel. 20-60-04 po go- dz. 16. 43511g

Sprzedam Fiat 125p 1500 rocznik 1975 z nowym nadwoziem. Tel. 20-34-55. 43523g

Sprzedam Fiat 126p, rocz- nik 1979. Poznań, Lesz- czyńska 113A. 43531g

Sprzedam Ładę — listo- pad 1977. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43136g.

Ładę rocznik 1979 prze- dam. Mehy, tel. 15. 43147g

Warszawę M-20 sprzedam tel. 204-065. 43637g

Zastawę 1100 rocznik 1978 sprzedam. Książ Wlkp., tel. 28. 43151g

Fiat 125p — 1500 nowego sprzedam. Kobylin, tel. 51. 43212g

Sprzedam Trabantę 500 i Octawie. Grzymiski, Śró- dka, gmina Kleszczewo. 43247g

Silnik, części, karoserię Morris 1100 sprzedam. Fin- dera 81 m. 1. 43297g

Fiat 125p, odbiór Pol- mozbyt sprzedam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43325g.

Sprzedam Fiat 125p, kość siodłowa, odbiór Polmozbyt, Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19, dla 43325g.

Sprzedam samochód oso- bowy Volkswagen 1200, Kręć, Stęszew, ul. Kor- nicka 33. 43335g

VW 1300 srebrny meta- lic sprzedam, stan bar- dzo dobry. Kościół, Świerczewskiego 8, tel. 636. 43347g

Passat - Combi rocznik 1976 sprzedam. Tel. 633-35. 43357g

Fiat 128-3p w idealnym stanie sprzedam. W roz- liczeniu może być Fiat 126 Koszalin, tel. 313-05 po go- dz. 18. 43411g

Sprzedam nowego Fiat 126p, odbiór Polmozbyt. Tel. 323-264. 43414g

Sprzedam fabrycznie no- wą Syrenę R-20. Tel. 714-87. 43417g

Sprzedam Volkswagena Golf GLS rok produkcji 1978. Ziemińska Po- znań, Szamarzewskiego 11 m. 2. 43225g

Fiat 1500 rocznik 1971 sprzedam. Staniewicz Chudob 14, po go- dz. 18. 43297g

Mieszkanie własnościowe 4-pokojowe na Winogra- dach sprzedam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43393g.

Leszno — własnościowe mieszkanie 48 m², nowe budownictwo sprzedam. Tel. 58-18. 43355g

Młode małżeństwo poszu- kuje pokoju. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43395g.

Bezdzielne małżeństwo członkowie SM poszuku- je niemeblowanego po- koju lub kawalerki. Of-erty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43454g.

Własnościowe M-3 Jeży- ce zamienie na duże wia- snościowe, chętnie stare budownictwo. Tel. 642-60, go- dz. 12-17. 43448g

Gnieźno! Pokój, kuchnia odstąpię na 3 lata, płat- ne z góry. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43679g.

Września! Spółdzielcze 50 m² zamienie na podobne w Poznaniu. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43680g.

Pokoje dwuosobowe na Starolecie wynajmę. Płat- ne rok lub pół z góry. Tel. 751-86 od go- dz. 17. 43492g

Poszukuje lokalu na ci- chych warsztat — Grun- wald, Jeżyce. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43500g.

Uczennicę lub studentkę przyjmie na wspólny pokój. Poznań, Zgoda 30. 43514g

Nieruchomości
Sprzedam domek jedno- dzinny w stanie suro- wym. Oferty Pila, tel. 32-96 w godzinach wie- czornych. 43429g

Sprzedam nowy dom (przy lesie). Gnieźno, ul. Dębińska 6, tel. 36-07. 43476g

Sprzedam działkę budo- wlaną 690 m² w Kostrzy- nie Wlkp., przy ul. Cho- pina 23. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43478g.

Sprzedam dom pięcipo- kojowy, kuchnia, łazien- ka, garaż, 537 m² ziemi w Suchym Lesie. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43488g.

Budynek warsztatowy 200 m², wysoki, 3,20 m, po- mieszczenie gospodarcze 100 m², 2528 m² ziemi o- srodowej, siła, woda, c.o., 8 km od granicy Pozna- nia sprzedam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43159g

Kupię działkę do 0,50 ha z niewielkim stawem, mo- że być z domkiem — o- kolicie Poznań Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43213g.

Kupię mieszkanie wia- snościowe 2 lub 3 pokoje z kuchnią i przynależno-ściami w starym budow- niwie. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43614g.

Poszukuje mieszkania u- meblowanego. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43627g.

Ucznia zakwateruje. Mo- towa 14 m. 8. 40606g

Duży pokój, kuchnia, we- randą wynajmę młode- mu bezdzietnemu małże- stwu. Tel. 67-31-33, wie- czorem. 41983g

Przyjmę panią na skromny pokój. Przeczec 8 41995g

Własnościowe M-4, cen- trum Jeżyce sprzedam. Wiadomość tel. 596-77 po go- dz. 18. 42725g

Gdańsk! Zamienie M-4, lokatorskie III ptr., 61 m², obryzania loggia na podobne w Poznaniu. Oferty „Prasa”, Grun- waldzka 19, dla 43042g.

Wynajmę dwa pokoje na rzemiosło lub sbulokato- rom. Luboń, tel. 130-318. 43202g

Kupię M-2, M-3 własno- ściowe. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43220g

M-6 własnościowe prze- dam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43244g

Poszukuje samodzielnego mieszkania z telefonem, może być garaż na Grun- waldzie. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43278g

Oddam 2 pokoje na rze- miosło. Mogileńska 19. 43297g

Mieszkanie własnościowe 4-pokojowe na Winogra- dach sprzedam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43393g.

Leszno — własnościowe mieszkanie 48 m², nowe budownictwo sprzedam. Tel. 58-18. 43355g

Młode małżeństwo poszu- kuje pokoju. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43395g.

Bezdzielne małżeństwo członkowie SM poszuku- je niemeblowanego po- koju lub kawalerki. Of-erty „Prasa”, Grunwaldzka 19, dla 43454g.

Własnościowe M-3 Jeży- ce zamienie na duże wia- snościowe, chętnie stare budownictwo. Tel. 642-60, go- dz. 12-17. 43448g

Gnieźno! Pokój, kuchnia odstąpię na 3 lata, płat- ne z góry. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43679g.

Września! Spółdzielcze 50 m² zamienie na podobne w Poznaniu. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43680g.

Pokoje dwuosobowe na Starolecie wynajmę. Płat- ne rok lub pół z góry. Tel. 751-86 od go- dz. 17. 43492g

Poszukuje lokalu na ci- chych warsztat — Grun- wald, Jeżyce. Oferty „Pra- sa”, Grunwaldzka 19 dla 43500g.

Uczennicę lub studentkę przyjmie na wspólny pokój. Poznań, Zgoda 30. 43514g

Nieruchomości
Sprzedam domek jedno- dzinny w stanie suro- wym. Oferty Pila, tel. 32-96 w godzinach wie- czornych. 43429g

Sprzedam nowy dom (przy lesie). Gnieźno, ul. Dębińska 6, tel. 36-07. 43476g

Sprzedam działkę budo- wlaną 690 m² w Kostrzy- nie Wlkp., przy ul. Cho- pina 23. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43478g.

Sprzedam dom pięcipo- kojowy, kuchnia, łazien- ka, garaż, 537 m² ziemi w Suchym Lesie. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43488g.

Budynek warsztatowy 200 m², wysoki, 3,20 m, po- mieszczenie gospodarcze 100 m², 2528 m² ziemi o- srodowej, siła, woda, c.o., 8 km od granicy Pozna- nia sprzedam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43159g

Kupię działkę do 0,50 ha z niewielkim stawem, mo- że być z domkiem — o- kolicie Poznań Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43213g.

Sprzedam dom, w rozli- czeniu może być M-5, wia- snościowe w Poznaniu Janowicz, Swarzędz P. 1- na 18. 43422g

Działkę budowlaną 100 m² przy E-3 w Baran-owie sprzedam. Oferty „Prasa”, Grunwaldzka 19 dla 43352g.

KOMUNIKAT

WIELKOPOLSKIE ZAKŁADY GAZOWNICTWA I GÓRNICZWA NAFTY I GAZU w Poznaniu, ul. Grobla 15, zawiadamiają wszystkich odbior- ców gazu zamieszkałych we Wschowie, że w dniu 2 września 1980 roku o godz. 8 nastąpi wprowadze- nie w miejsce dotychczasowe — gazu miejskiego gazu ziemnego zaazotowanego podgrupy 8 (wg PN-71/C-96001). Przystosowania urządzeń gazowych — dokonają monterzy WZGIGNiG.

NIEODPŁATNIE
Terminy przystosowania urządzeń gazowych w poszczególnych posesjach będą podane do wia- domości mieszkańców przez specjalne ogłoszenia wy- wieszane w klatkach schodowych.

Do czasu przybycia monterów nie należy ża- dnych urządzeń eksploataować.

Warunkiem dokonania adaptacji urządzenia ga- zowego będzie jego dobry stan techniczny. Urzą- dzenia technicznie niesprawne będą plombowane do czasu usunięcia nieprawidłowości przez użyt- kownika.

PRACOWNICY POSZUKIWANI
ROLNICZA SPÓŁDZIELNIA PRODUKCYJNA W
Promnie gmina Pobiedziska k. Poznania zatrudni
zaraz

O W C Z A R Z A z kwalifikacjami.
Mieszkanie funkcyjne zapewnione.
Warunki pracy i płacy do omówienia na miejscu.
2607-K2

Praca
Ekipa murarska potrzebna zaraz do wybudowania domu. Tel. 20-35-50 godz. 18-20. 43725g

Pracownika do wszelkich prac w gospodarstwie rolnym przyjmie. Lech Suchorski Buk ul. Grodziska 25. 43781g

Piekarzy oraz uczniów przyjmie, ul. Dąbrowskie go 43/45 tel. 463-27. 43782g

Zatrudnię kucharza w Koscierzynie Wlkp., tel. 405. 43783g

Pracownik fizyczny do pracy w piekarni potrzebny. Wynagrodzenie dobre. 62-081 Przeźmierowo, ul. Dolina 49. 43811g

Uczennicę i rencistkę przyjmie do pracowni gospodarki. Kłosek Poznań, Gwardii Ludowej 18. 43832g

Krawcziarka wykwalifikowana na cały lub pół etatu może się zgłosić. Warunki bardzo dobre. Oferty, tel. 67-91-60 od godz. 18-20. 43837g

Zatrudnię narzędziowca, frezera, szlifiera oraz pracowników do nikiowania, może być na pół etatu Czechosłowacka 8 tel. 32-09-89. 44007g

Kupno
Cegły pełnej kupię. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43857g.

Kupię prasę balansowa nacisk 10 ton. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43763g.

Sprzedaz
Piec Eska 40 m² sprzedam. Boguch, Gnieźnińska 18. 40638g

Sadzonki chryzantem oraz rozkrzewione goździki sprzedam. Poznań - Szczepankowo, ul. Skibo wa 1. 43948g

Dogł arleki. Gnieźno tel. 30-99. 43898g

Krzewy róż szklarniowych, gruntowych. Tel. 20-97-07. 43815g

Sprzedam tunele foliowe ogrzewane i piec c.o., Eska 45 m², Luboń 3 Armii Czerwonej 101. 43831g

Sprzedam kanopotapeczan, szafę trzyzęściową, 2 fotela i 3 krzesła wysłane. Poznań, ul. Promieniasta 101/103 m. 24. 43805g

Sprzedam maszynę Pionex do szycia kożuchów oraz taksometr. Luboń, Traugutta 30. 43833g

Deck kasety stereo HJ-F1 Panasonic, lampy błyskowe Metz 45 CT-1 nowe sprzedam. Tel. 503-44 godz. 18-18. 43816g

Nowy wzmacniacz WS-503 sprzedam. Tel. 43897g

Cebulki tulipanów Apeldoorn i Empire Tdote sprzedam. Marek Ahrends Gdańsk - Wrzeszcz, ul. Czarneckiego 11 m. 9, tel. 41-04-07 lub tel. 51-17-41. 43905g

Odstąpię ogródek działki wy. altanka podpiwniczonej. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43906g.

Kawior czarny telefon 208-370. 43153g

Samochody
Sprzedam Fiata 125p 1500, 1974, 63.500 km, dotychczasowe wyposażenie, stan dobry. Tel. 20-66-34. 44019g

Sprzedam Trabantu 10m z ywno w dobrym stanie telefon: 449-03 od 16. 75-B

Sprzedam Syrenę 105 rocznik 1975. Poznań, Osiedle Bolesława Chrobrego 3 m. 19. 43899g

Okazyjnie sprzedam Fiat 125p i Forda Capri. Tel. 33-01-64. 43844g

Sprzedam Starę 25 - wywrotka i Fiata 131 Mirafiori. Luboń 3, Traugutta 30. 43832g

Sprzedam Renault - 10. Tel. 79-02-32. 43818g

Sprzedam garaż blaszany Poznań, ul. Dojazd 30 bl. 17 m. 7. 43800g

Tarpana 1977 okazyjnie sprzedam. Poznań, ul. Wielkopolska 34. 43759g

Fiata 125p, 1500, rocznik 1976 sprzedam. Władność tel. 130-323 po godz. 18. 43813g

Sprzedam Syrenę 105 z grudnia 1978, stan bardzo dobry tel. 719-174 godz. 16-20. 44014g

Starę 25 sprzedam. Tel. 802-80. 43767g

Fiata 126p 650S 1978 rok sprzedam, tel. 461-84. 44003g

Lokale
Zamienię mieszkanie własnościowe M-5 na Winiogradach na dom jednorodzinny w Poznaniu lub okolicy. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43804g.

Mieszkanie własnościowe 2 pokoje z wygodami w centrum Poznania - sprzedam. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43853g.

Lokalu na mały zakład wytwórczy w Poznaniu lub okolicy poszukuje. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 44002g.

Poszukuję do wynajęcia M-3 na rok. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43762g.

Poszukuję pokoju odpowiedniego do nauki w pobliżu ulicy Chelmskiej, tel. 22-07-59. 43797g

Kupię pilnie mieszkanie własnościowe 3-pokojowe I lub II piętro chętnie z telefonem. Oferty z podaniem danych „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43656g.

Nieruchomości
Kupię działkę pod budowę warsztatu w Suchym Lesie. Podolanach, Ławicy lub okolicy. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43655g.

Sprzedam działkę z zabudowaniami i zapleczem warsztatowym - Sołacz. W rozliczeniu możliwości zamiany na mieszkanie własnościowe. Grobla 22 m. 5. 43909g

Segment domu z ogródkiem sprzedam, zamienię na warsztat branży metalowej, inne propozycje. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43670g.

Sprzedam willę w Przemierowie, prawie wykończoną, potrzebne mieszkanie własnościowe. Władność Poznań, Czechosłowacka 19 m. 6. 43904g

Kupię pilnie komfortową willę Grunwald. Jeżyce dysponuję mieszkaniem własnościowym. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43907g.

Działkę budowlaną 1000 m² w Luboniu 3 sprzedam. Oferty „Prasa” Grunwaldzka 19 dla 43666g.

Różne
Transport ciężarowy poleca usługi. Jaworski, Poznań, Gwiazdździła 37a, tel. grzeźnościowy 67-21-97. 43736g

Unieważnia się zagubiona pieczęć firmowa Przedsiębiorstwa Przemysłu Betonów „Prefabet” Poznań, Al. Marcinkowskiego nr 1 (2). 60-997 Poznań Ostrzega się przed jej użyciem. 2757-K1

Przewóz żwiru i materiałów budowlanych Witkowski. Tel. 20-04-25. 43736g

Warsztat Mechaniki Pojazdowej nowo otwarty w Luboniu 4 ul. Dworcowa 25, Kryś (przy trasie na Puszczykowo naprzeciw Zakładów Fosforowych) poleca remonty pojazdów samochodowych w krótkich terminach. 43779g

Telewizory naprawiam. Specjalność: radzieckie - Elektronika. Junost, tel. 67-13-94 po sledenastel inż. Plank. 40627g

U W A G A - absolwenci szkół podstawowych!

SPÓŁDZIELNIA PRACY „UNIVERSUM”
w Poznaniu, ulica Wielka 8
PRZYJMUJE

ZAPISY UCZNIÓW

na praktyczną naukę zawodu na rok szkolny 1980/81 w zawodzie: **KAMIENIARZ**

NAUKA w ZAWODZIE
w Zespole Szkół Budowlanych w Poznaniu, ulica Raszyńska 48.

WARUNKIEM PRZYJĘCIA JEST:

— posiadanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej,
— dobry stan zdrowia.

BLIŻSZYCH DANYCH UDZIELA
i ZGŁOSZENIA PRZYJMUJE:

DZIAŁ SPRAW PRACOWNICZYCH Spółdzielni Pracy „Universeum” w Poznaniu, ulica Roosevelta 1, telefon 595-21 wewn. 6 lub 509-03. 2362-K1

W dniu 26 sierpnia 1980 roku zmarła nasza długoletnia pracownica

JANINA SKRZETUSKA

Rodzina Zmarłej wyraża głębokiego współczucia składając

Dyrekcja, Rada Zakładowa i pracownicy Miejskiego Zakładu Weterynarii w Poznaniu. 1864-K3

Dnia 27 sierpnia 1980 r. zmarł mój najdroższy i troskliwy mąż, kochany ojciec, teść, dziadek, pradziadek i brat

EDWARD KOWALIK

emeryt ZNTK

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 1 września o godz. 10.30 na cmentarzu górczyńskim.

W głębokim smutku pogrążona

żona z rodziną

ul. Sielska 45 m. 2. 43903g

Dnia 27 sierpnia 1980 r. zmarła nagle, przeżywszy lat 55, namaszczona Olejami św., moja ukochana żona, nasza najukochańsza mama, teściowa, babunia, siostra, bratowa i szwagierka

IRENA URBAŃSKA

z domu Okoniewska

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 30 bm. o godz. 11.00 na cmentarzu na Miłostowie.

Strapiona

rodzina

Osiedle Lecha 122 m. 5, dawniej: Długa 10. 43902g

Z bardzo głębokim żalem zawiadamiamy, że 20 lipca 1980 roku po długich cierpieniach zmarła we Wrocławiu nasza najukochańsza matka, śp.

KAZIMIERA KRECZKO

nauczycielka, długoletni pracownik szkoły w Łąkiem

CÓRKI

1858-K3

W pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszego jedynego, najukochańszego i nieodżałowanego syna, śp.

EUGENIUSZA MAJORA

zostanie odprawiona msza św. w sobotę, 30 bm. o godz. 13 w kościele św. Michała przy ulicy Stolarskiej.

o czym zawiadamiają życzliwych Jego pamięci

RODZICE

43577g

† Dnia 28 sierpnia 1980 roku zmarła nagle opatrzona Sakramentami św. nasza najdroższa żona, matka i babcia

CECYLIA WITUCA

z domu Hilszer

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek 1 września br. o godz. 15.10 na cmentarzu junikowskim.

W smutku pogrążeni

mąż, dzieci i wnuki

ul. Florkowa 2. 43999g

SERDECZNE WYRAZY WSPÓŁCZUCIA

z powodu śmierci

Matki

koledze Czesławowi Ostrowskiemu

składają:

Dyrekcja - Rada Zakładowa - współpracownicy
Przedsiębiorstwa Uprzemysłowego Budownictwa Rolniczego w Poznaniu, ul. Zmigrodzka 41/43

1860-K3

Dnia 27 sierpnia 1980 r. zmarła opatrzona Sakramentami św., nasza ukochana matka, teściowa, babcia i prababcia

JADWIGA BUDYCH

z domu Kwiatkowska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 1 września o godz. 10.10 na cmentarzu junikowskim.

W smutku pogrążona

rodzina

ul. Kilińskiego 3 m. 24. 43953g

Dnia 24 sierpnia 1980 roku zmarł w Bogu, nasz najukochańszy i drogi nam sercu mąż, tatusz, dziadek i pradziadek, przeżywszy lat 78

STANISŁAW STANISZEWSKI

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 30 bm. o godzinie 11.50 na cmentarzu na Junikowie.

W smutku pogrążona

żona z dziećmi i rodziną

Poznań, Pleszew, Londyn. 43543g

Dnia 28 sierpnia 1980 roku zakończył swoje pracowite pełne dobroci i poświęcenia życie, nasz najukochańszy mąż, tatusz, teść, dziadziś, wujek, siostrzeniec oraz kuzyn, przeżywszy lat 55, śp.

ZDZISŁAW PALACZ

Pogrzeb odbędzie się w sobotę 30 bm. o godz. 15.10 na cmentarzu junikowskim.

W głębokim żalu pogrążona

żona z rodziną

ul. Gasiorowskich 5a m. 4. 43956g

Dnia 27 sierpnia 1980 roku zasnęła w Bogu przeżywszy lat 83 nasza ukochana matka, teściowa i babcia

STANISŁAWA SAWICKA

z domu Lewińska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek 1 września o godz. 9.30 na cmentarzu junikowskim.

W smutku pogrążona

RODZINA

ul. Grodziska 41

Prosimy o nieskładanie kondolencji. 43979g

† Dnia 27 sierpnia 1980 roku zmarła opatrzona Sakramentami św. moja najukochańsza żona, mama, teściowa i babcia, przeżywszy 63 lata, śp.

IRENA MROCZYŃSKA

z domu Michalak

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek 1 września o godz. 11 na cmentarzu górczyńskim.

W smutku pogrążony

mąż z rodziną

43964g

Wszystkim, którzy wzięli udział w uroczystości pogrzebowej naszego najdroższego męża i ojca

FRANCISZKA KANI

SERDECZNE PODZIĘKOWANIE

składają

żona z dziećmi

Mosina ul. Długa 20. 43936g

Przewielebnemu Duchowieństwu, Powstańcom, Członkom ZBoWiD-u, Przedstawicielom Cechu Rzemiosł Różnych z Nowego Tomysła i Grodziska oraz pozostałym Delegacjom, Harcerzom Krawnym i Znajomym, Społeczeństwu miasta Grodziska i okolicy za wyrażenie szczerego współczucia, kondolencje, szczególnie zaś za uczestnictwo w uroczystości pogrzebowej, czując pamięć drogiego mego męża i ojca śp.

STANISŁAWA JAKUBOWSKIEGO

składamy

SERDECZNE PODZIĘKOWANIA

żona z synami

43438g

† Dnia 26 sierpnia 1980 r. po ciężkiej chorobie, przeżywszy lat 75, opatrzona Sakramentami św., odeszła od nas na zawsze kochana i nigdy niezapomniana żona, siostra, ciocia i szwagierka, śp.

TEODORA MENDELSKA

z domu Stefańska

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 1 września br. o godz. 13.10 na cmentarzu junikowskim.

W głębokim smutku pogrążony

mąż z rodziną

43866g

† Z żalem zawiadamiamy, że dnia 25 sierpnia 1980 r. po krótkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., odeszła od nas na zawsze, w 80 roku życia, nasza ukochana mama, teściowa, siostra, bratowa, ciocia, babcia i prababcia, śp.

AGNIESZKA PYSZKOWSKA

z domu Stasik

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 30 bm. o godzinie 9.30 na cmentarzu junikowskim.

W smutku pogrążona

RODZINA

ul. Kolejowa 38 m. 3. 43947g

† Dnia 26 sierpnia 1980 roku po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św. zakończył swoje pracowite życie, przeżywszy 55 lat mój najukochańszy mąż, syn, ojciec, brat, zięć, teść, szwagier, wujek i dziadek

ZYGMUNT GOLA

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek 1 września o godz. 11.50 na cmentarzu junikowskim.

W smutku pogrążona

żona z rodziną

ul. Świerczewskiego 118c m. 21

Prosimy o nieskładanie kondolencji. 43955g

† Z głębokim żalem zawiadamiamy, że 27 sierpnia 1980 roku zakończyła nagle, opatrzona Sakramentami św. swoje pracowite, pełne poświęcenia i ofiarności życie w wieku 72 lat nasza najukochańsza żona, mamusia, teściowa, babcia, siostra i ciocia, śp.

JADWIGA MICHALSKA

z domu Lehmann

Pogrzeb odbędzie się w sobotę 30 bm. o godz. 14.30 na cmentarzu junikowskim.

W głębokim smutku pogrążeni

mąż, córki, syn, synowa, zięć i wnuki

ul. Findera 32 m. 2. 43978g

† Z głębokim żalem zawiadamiamy, że dnia 26 sierpnia 1980 roku opatrzony Sakramentami św. zmarł nasz ukochany mąż, ojciec, teść, dziadek i pradziadek, przeżywszy lat 83 śp.

STANISŁAW CZAJKA

ppor Powstańca Wielkopolskiego, odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Wielkopolskim Krzyżem Powstańczym oraz innymi odznaczeniami państwowymi.

Pogrzeb odbędzie się we wtorek 2 września br. o godz. 13.50 na cmentarzu junikowskim.

żona, córka i wnuk z rodziną

ul. Pamiatkowa 7 m. 18

Prosimy o nieskładanie kondolencji

Autobus odjedzie sprzed domu żałoby

o godz. 12.50. 43787g

Wszystkim, którzy okazali nam współczucie

udzielił pomocy i wzięli udział w uroczystościach żałobnych i w pogrzebie naszego męża i ojca

PROF. DR. HABIL.

ZDZISŁAWA KACZMARCZYKA

a w szczególności Księdzu Biskupowi i towarzyszącemu Mu Duchowieństwu, PP Rektorowi, Proroktorowi i Senatowi UAM, Prodziekanowi i Radzie Wydziału Prawa i Administracji oraz Krawnym, Przyjaciółom i Znajomym

składają

SERDECZNE PODZIĘKOWANIA

żona i córka

43755g

† Dnia 27 sierpnia 1980 r. zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach moja najdroższa żona, kochana ciocia i bratowa

KAZIMIERA PICHET

z domu Piechowiak

Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 30 bm. o godz. 12.00 na cmentarzu górczyńskim.

W głębokim żalu i smutku pogrążony

mąż z rodziną

Os. Przyjaźni 11 m. 207 (Winogrady), dawniej: ul. Bonin 6. 43910g

† Dnia 27 sierpnia 1980 roku odszedł od nas na zawsze mój najdroższy mąż,

Piątek 29 VIII

PROGRAM 1

15.35 - Redakcja Szkolna zapowiada;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - Dla dzieci - „Piątek z Panikracym” (kol.);
16.55 - Dzień dobry, w kręgu rodziny” (kol.);
17.25 - Małe kino (kol.);
17.35 - „Daleko od szosy”, odc. 4 pt „Oczekiwanie” - polski film obyczajowy (kol.);
18.50 - Dobranoc (kol.);
19.00 - Magazyn bezpieczeństwa ruchu drogowego (kol.);
19.30 - Dziennik (kol.);

20.10 - Opowieść o zwycięstwach polskiej film dokumentalnej;
21.10 - Mistrzostwa Polski w lekkiej atletyce;
21.45 - Dwie strony medalu - „Sport a sztuka”;
22.15 - Program muzyczny;
22.20 - Wieczór profesorów;
22.35 - Dziennik (kol.);

PROGRAM 2

10.00 - „Daleko od szosy” - odc. 4 film obyczajowy TP;
11.15 - „Dwie strony medalu” - „Sport a sztuka”;
11.45 - Dziennik (kol.);

16.30 - „2 koszar i poligonów”;
16.00 - Język francuski - lekcja 30 (kol.);
16.30 - Poradnik domowy (kol.);
17.00 - „Brahms - nowy romantyzm”;
18.10 - Teleskop;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Lato w Dwójce;
20.20 - Mieszkańcy laguny” - odc. 1 hiszpańskiego filmu obyczajowego (kol.);
21.15 - „24 godziny (kol.);
21.30 - „Z czego śmieją się Anglicy”;
22.10 - „Trzy deszczowe dni” - film kryminalny;

Sobota 30 VIII

PROGRAM 1

16.05 - Wojskowy program historyczny - „Żołnierska wierność” (kol.);
16.30 - Dla młodych widzów: „Wojna planet” - „Smok morski” - film animowany (kol.);
16.55 - Obiektyw;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - Albrecht Dürer - „Świe

to różańca” - film dokumentalny (kol.);
17.05 - „Milion pogodnych nui” - program rozrywkowy (kol.);
17.25 - „Świat, który nie może zginąć” - „Bogactwo wód Zatok Kalifornijskiej” - film przyrodniczy;
17.55 - I liga piłki nożnej;
18.50 - Dobranoc;
19.00 - Studio Telewizji Młodych;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Komedianci” - cz. 2 pt. „Romans pajaca” - melodra-

ma prod. francuskiej;
21.35 - Mistrzostwa Polski w la (kol.);
21.10 - Magazyn reporterów (kol.);
22.40 - Dziennik (kol.);
22.55 - Co dalej laureacie - Joanna Turska (kol.);
23.35 - Kino Nocne.

PROGRAM 2

17.10 - „Cudowne ubranie” - ra dziecka komedia filmowa (kol.);

17.50 - Telekino sprzed lat: „Wojna domowa”, odc. 6 „Trójka klasowa”;
18.15 - „Cyrk Knie” - francuski film dokumentalny;
19.10 - Teleskop;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Lato w Dwójce;
20.15 - Kabaret Gwiazd - program rozrywkowy (kol.);
21.05 - „Wszystko za wszystko”;
22.25 - „Opowieść kaukaska” - cz. 2 pt. „Mariana” - radziecki film obyczajowy (kol.);

Niedziela 31 VIII

PROGRAM 1

07.40 - Nowoczesność w domu i zagrodzie (kol.);
08.10 - Emerytury dla rolników (kol.);
08.20 - Telewizyjny Klub Seniorów;
9.00 - Dla młodych widzów - Teleskop;
10.20 - Antena (kol.);
10.45 - Republiki radzieckie: „Republika słońca - Uzbekistan” (kol.);
11.40 - Dziennik (kol.);
11.55 - Rolnicze rozmowy (kol.);
12.25 - Poczta aktorów polskich

13.15 - Dla dzieci: „Przygody Sindbada” - japoński film animowany (kol.);
13.40 - Piękne głosy - Ewa Podleś (kol.);
14.30 - „W gościnie u Węgrów” - nieznane dotychczas materiały ukazujące węgierską pomoc Polakom w czasie II wojny światowej (kol.);
15.00 - Telewizyjny koncert żywców (kol.);
15.45 - Losowanie Dużego Lotka;
16.00 - Reportaż filmowy;
16.25 - „Pieśni z rodowodem” - Album serdeczny (kol.);
17.05 - „Sandokan” - odc. 5 włoskiego filmu przygodowego

(kol.);
17.55 - I liga piłki nożnej (kol.);
18.50 - Małe kino - film animowany (kol.);
19.00 - Wieczorynka (kol.);
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Gdziekolwiek jesteś, panie prezydencie” - polski film fabularny;
21.45 - Sportowa niedziela - sprawozdanie z mistrzostw Polski w la (kol.);
22.20 - „Brahms - nowy romantyzm” - koncert fortepianowy d-moll (kol.);

PROGRAM 2

10.20 - Teatr Telewizji: Jarosław Iwaszkiewicz - „Lato w No-

13.30 - „Czary mary” - program rozrywkowy (kol.);
14.25 - „Popołudnie fauny i flory” (kol.);
15.10 - „Pechowa kamienica” - czechosłowacki film krym.;
16.15 - Wszystko już było;
16.55 - I liga piłki nożnej;
17.50 - „Wielka gra”;
18.35 - Program rozrywkowy;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Lato w Dwójce;
20.15 - Puszcza Białowieska” - film dokumentalny;
20.25 - Młodzi mistrzowie tańca - program baletowy;
21.05 - „Dalida” - program rozrywkowy;
21.45 - „Wielka wędrowka” - film przygodowy;
22.45 - Recital Hanny Banaszak.

Poniedziałek 1 IX

PROGRAM 1

15.00 - NURT - Pedagogika - „Inauguracja”;
15.30 - „Zwierzytniec” (kol.);
15.55 - Obiektyw;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - „Dzień dobry, w kręgu rodziny”;
16.50 - „Polskie drogi”, odc. 1 pt.

„Misja specjalna” - film TP;
18.15 - „Równoleżnik 51” - reportaż filmowy (kol.);
18.50 - Dobranoc (kol.);
19.00 - Radzimy rolnikom (kol.);
19.10 - Echo stadionów (kol.);
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Teatr Telewizji: Jarosław Iwaszkiewicz - „Lato w No-

hant”;
21.50 - „Horyzont” - program publicystyczny (kol.);
22.20 - Warszawa Fryderyka Cho-

18.30 - Teleskop;
19.00 - Przemówienie sekretarza Komitetu Ludowego Biura Ludowego Libijskiej Arabskiej Dżamahirii Ludowo-Socjalistycznej;
19.10 - Teleskop;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Pamięć tamtych dni”;
20.15 - Operacja Himmeler;
21.35 - 24 godziny;
21.50 - Teatr Telewizji - „Armia Poznań”.

Wtorek 2 IX

PROGRAM 1

15.55 - Obiektyw;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - Telewizyjny Klub Seniorów;
16.50 - Studio Telewizji Młodych - „Mysz”;
17.40 - „Skarbiec”;
18.10 - „Struś Pedziwiatr przedstawi” - film animowany;
18.30 - „Skojarzenia” - teletur-

18.50 - Dobranoc (kol.);
19.00 - Wystąpienie ambasadora Socjalistycznej Republiki Wietnamu;
19.10 - Dom i my;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Historia Salamandry” - film TV francuskiej;
21.25 - „Reduty Września” - program wojenny;
21.55 - „Siedziwo zostało wznowie” (kol.);
22.25 - „Pilot Maresz” - film dok. o najstarszym pilocie LOT-u Tadeusza Henzla (kol.);
22.50 - Dziennik (kol.);

10.00 - „Warszawa Fryderyka Chopina” - film muzyczno-dokumentalny (kol.);
10.40 - Film fabularny TP;
11.50 - Dziennik (kol.);
16.30 - Język rosyjski - lekcja 31;
17.00 - Studio Bis;

18.10 - Program publicystyczny;
18.35 - „Pawel i Wirginia”, odc. 12 francusko-szwajcarskiego filmu przygodowego (kol.);
19.10 - Teleskop;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Wtorek melomana - spotkanie z Jerzym Maksymiukiem i Polską Orkiestrą Kameralną (kol.);
21.15 - 24 godziny;
21.25 - „Błękitny krzyż” - film wojenny.

Środa 3 IX

PROGRAM 1

15.25 - NURT - Matematyka - „Przykłady funkcji”;
15.55 - Obiektyw;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - „Jana z dzungli”, odc. pt. „Wysięg o życie” - film animowany (kol.);
16.50 - „Dzień dobry, w kręgu rodziny” (kol.);
17.10 - „Tele-gol” - program sportowy (kol.);

17.45 - Losowanie Małego Lotka i Express Lotka (kol.);
17.55 - Klub Dobrej Książki (kol.);
18.20 - Turystyka i wypoczynek (kol.);
18.50 - Dobranoc (kol.);
19.00 - „Camerata” - magazyn muzyczny (kol.);
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Jeremy” - amerykański film fabularny (kol.);
21.45 - Trybuna literacka (kol.);
22.15 - Program muzyczny;
22.30 - Dziennik (kol.);

10.00 - Turystyka i wypoczynek (kol.);
10.25 - „Muzyka w kwiatkach” - program rozrywkowy TV NRD (kol.);
10.55 - Sprawy młodych: „Za szklanymi drzwiami” - radz. film obyczajowy (kol.);
12.25 - Dziennik (kol.);
16.35 - Język rosyjski - lekcja 29 (kol.);
17.05 - Program publicystyczny;
17.30 - Sprawy młodych: „Za szklanymi drzwiami” - radz. film obyczajowy (kol.);

18.10 - Teleskop;
18.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Ekran reporterów: Boliwia (kol.);
20.40 - Sensacje z przeszłości - „Testament Zygmunta Augusta” (kol.);
21.10 - 24 godziny (kol.);
21.20 - „Matejko, Matejko” - dokument fabularny (kol.);
22.00 - Próba w Dwójce: Czekamy na opinie - wieczorne rozmowy w kręgu rodziny;
22.30 - „Muzyka w kwiatkach” - program rozrywkowy TV NRD (kol.);

Czwartek 4 IX

PROGRAM 1

15.25 - „Decyzje piętnastolatków” (kol.);
15.55 - Obiektyw;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - Czwartek TDC: „O mnie, o tobie, o nas” (kol.); w programie film fab. TV angielskiej z serii „Dick Turpin”;

17.30 - Magazyn bezpieczeństwa ruchu drogowego (kol.);
17.50 - „Marszałek Michał Rola Zymierski” - film dok.;
18.25 - Turniej reporterów (kol.);
18.50 - Dobranoc (kol.);
19.00 - Sonda - „Sztuka latania” (kol.);
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Van der Valk” - film kryminalny TV angielskiej (kol.);
21.05 - „Pegaz” (kol.);

21.50 - Planeta Ziemia - „Kosmiczna oaza” (kol.);
22.20 - Program rozrywkowy (kol.);
22.40 - Dziennik (kol.);

11.35 - „Kosmos 1980”;
12.15 - Dziennik;
16.30 - Język rosyjski - lekcja 30 (kol.);
17.00 - „Kosmos 1980”;
18.10 - Teleskop;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - NURT - Pedagogika - „Inauguracja”;
20.40 - NURT - Matematyka - „Przykłady funkcji”;
21.10 - 24 godziny (kol.);
21.20 - Wieczór filmowy.

Piątek 5 IX

PROGRAM 1

15.15 - Redakcja Szkolna zapowiada (kol.);
16.25 - NURT - Porozmawiajmy - „Wychowanie jako zjawisko społeczne i społeczna odpowiedzialność”;
15.55 - Obiektyw;
16.15 - Dziennik (kol.);
16.30 - Dla dzieci - „Kółko graniaste” (kol.);

16.55 - „Dzień dobry, w kręgu rodziny” (kol.);
17.20 - „Daleko od szosy”, odc. 5 pt. „Pod prąd” - film TV (kol.);
18.40 - Radzimy rolnikom (kol.);
19.00 - Studio Telewizji Młodych - tygodniowa porcja lektury - magazyn publicystyczny (kol.);
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - Program rozrywkowy (kol.);
21.15 - Studio 8 i sprawozdanie z

indywidualnych mistrzostw świata na żużlu (kol.);
22.45 - Dziennik (kol.);

17.15 - Dla młodych widzów: „Wielka niebieska kula” - angielski film dok. (kol.);
17.40 - 90 minut z muzyką;
18.50 - 100 minut z muzyką c.d.;
19.10 - Teleskop;
19.30 - Dziennik (kol.);
20.10 - „Mieszkańcy laguny” - odc. 2 sagi TV hiszpańskiej (kol.);
21.10 - Mówić nie mówić: „Ojciec nieznany” - program publiczny (kol.);
21.45 - 24 godziny (kol.);
22.00 - Studio - 8.

W niedzielę i dni poświadczone wszystkie muzea z wyjątkiem HISTORII M. POZNANIA i RZEMIOSŁ ARTYSTYCZNYCH - są nieczynne.
ARCHEOLOGICZNE (ul. Wodna 37) - codziennie g. 10-16;
MUZEUM F. J. T. VII - g. 9-17, niedz. i św. g. 10-16;
HISTORII M. POZNANIA (St. Rynek) - g. 10-17, i piątek g. 12-16, soboty i dni przel. - za-

mknięte. Wyzwolenie i odbudowa Poznania w dokumentach archiwalnych.
HISTORII RUCHU ROBOTNICZEGO (St. Rynek 3) - g. 9-17, niedz. i św. 10-18; wystawa „Ernst Thaelmann”
INSTRUMENTÓW MUZYCZNYCH (St. Rynek) - g. 9-15, 4r i piątek g. 11-16, niedz. i św. g. 10-15, od 5 VIII - codziennie g. 9-18 niedz. i św. g. 10-15.
NARODOWE (al. Marcinkowskiego 9) - Galeria Malarstwa Obcego. Sztuki Średniowiecznej. Malarstwa Polskiego. Polskiej Sztuki Współczesnej - g. 9-18 niedz. i św. g. 10-15.
RZEMIOSŁ ARTYSTYCZNYCH - wt. - zw. i piątek 9-15 pon. - 4r. g. 12-16, niedz. i św. g. 10-15, sob. - 12 przedzw. zamknięte, wol-

ne sob. g. 10-15. Wystawa „Rzemiosło i przemysł artystyczny” (do 30. X).
MUZEUM W ROGALINIE - g. 10-16, niedz. i św. g. 10-18.
MUZEUM W KÓRNIKU - g. 9-16.
MUZEUM W GOŁUCHOWIE - g. 10-16, niedz. i św. g. 10-18.
MUZEUM W GNIEZNE - g. 10-17.
MUZEUM PIERWSZYCH PIAS-TOW W LEDNICY - g. 8-19 - nieczynne do odwołania.
MUZEUM ROLNICTWA (Szreniawa) - g. 9-16.
SKANSEN PSZCZELARSKI w Swarzędzu - g. 7-17.
MUZEUM LITERACKIE HENRYKA SIENKIEWICZA (St. Rynek 34) - g. 10-14.
WIELKOPOLSKIE MUZEUM

WOJSKOWE (St. Rynek) - 9-18 niedz. i św. g. 10-15, wystawa: „Ułani karpaccy” do 31 VIII.
WYZWOLENIA M. POZNANIA (Cytadela) - g. 9-17, niedz. i św. g. 10-16.
MUZEUM ADAMA MICKIEWICZA (w Śmiełowie) - g. 10-16, niedz. i św. g. 10-15.
MUZEUM ŁOWIECTWA WIELKOPOLSKIEGO (w Uźarzewie) - g. 10-17.
MUZEUM b. obozu karno-śledczego 1943-45 w Zabikowie (ul. Niezłomnych 2) - g. 9-16, niedz. g. 10-16.
MUZEUM ZIEMI ŚREDZKIEJ (w Koszutach) - g. 10-14, 30 piątek 10-17, sob. 10-12 niedz. 10-13.
PTF - Paderewskiego 7 - Wenus-7 - od 28. VIII, do 11. IX.

sport-sport

W niedzielę przy ul. Bułgarskiej

Piłkarze Lecha podejmują Zagłębie

W najbliższą niedzielę rozegrana zostanie czwarta kolejka spotkań piłkarskich o mistrzostwo I i II ligi. Piłkarze Lecha po swoim udanym występie z Ruchem w Chorzowie tym razem spotkają się na własnym boisku przy ul. Bułgarskiej z Zagłębiem Sosnowiec. Zespół trenera Andrzeja Strzela uzyskał z grona na własnym terenie krakowską Wisłę bezbramkowy remis. Należy więc przypuszczać, że i w Poznaniu Zagłębie zechce dobrze wypaść.

Lechici po przyjeździe z Cho-

rzowa już w czwartek rozpoczęli intensywne przygotowania do niedzielnego spotkania. Mimo kilku drobnych urazów (Marchlewicz, Kasalik i Chojnacki) zawodnicy są sprawni i gotowi do przedłużenia dobrej formy, tym bardziej, że w meczu, który odbędzie się w niedzielę o godz. 17 przy ul. Bułgarskiej wystąpią wszyscy ci, którzy tak dobrze zaprezentowali się w Chorzowie.

Piłkarze poznańskiej Olimpii rozegrają w sobotę drugą kolejną spotkanie. Wyjeżdżają na mecz do ROW-u Rybnik. (kar)

Jak grali kandydaci do reprezentacji

Mecze trzeciej serii spotkań o mistrzostwo piłkarskiej ekstraklasy stały już na nieco lepszym poziomie niż spotkania poprzednich dwóch kolejek. W większości pojedynków kandydaci do reprezentacji należeli do czołowych postaci na boiskach. Wysoko oceniano w sprawozdaniach korespondentów PAP postawę bramkarzy: Piotra Mowlika, Jacka Kazimierskiego, Józefa Młynarczyka. Wzrost formy wykazali Włodzimierz Mazur, Roman

Ogaza. W dobrej dyspozycji utrzymuje się: Włodzimierz Smolarek, Krzysztof Adamczyk, Władysław Żmuda, Włodzimierz Ciolek. Obniżkę formy ujawnili Tadeusz Małowski, Andrzej Iwan, a zwłaszcza Andrzej Palasz. Nie imponują niczym nadal Kazimierz Kmiecik (skutki przerwy po kontuzji) i Stanisław Terlecki. Nadal pauzuje Zbigniew Boniek, a Janusz Sybis grał tylko 38 minut, toteż trudno wystawić mu „cenzurkę”. PAP

Nieudane zmagania tenisistów

19 bm. w Poznaniu rozpoczęły się mistrzostwa okręgu w tenisie ziemnym juniorów i seniorów. Zakończono tylko gry pojedyncze. Gier podwójnych nie rozegrano. W turnieju juniorów całkowicie z nich zrezygnowano, a wśród seniorów do końca mistrzostw przełożono na czas bliżej nieokreślony. Poza tym wiele spotkań turniejowych nie odbyło się z powodu walkowerów. Jednym słowem zawody te trudno określić mianem mistrzostw okręgu.

Zrozumieć można opóźnienia i kłopoty, które spowodowała

niesprzyjająca aura, ale jednocześnie trzeba pamiętać, że takie potraktowanie turnieju służy na ostrą krytykę. Przecież nawet w turniejach rekreacyjnych wyłania się zwycięzców we wszystkich konkurencjach. Żadne wyjaśnienia nie mogą wytłumać z takiego zlekceważenia tegorocznych mistrzostw okręgu.

W uzupełnieniu podajemy, że w konkurencji chłopców najlepszym okazał się R. Józefowicz (AZS), a wśród dziewcząt zwyciężyła M. Witczak (Olimpia). (leg)

Tenisowe mistrzostwa USA

Kolejny rozstawiony zawodnik odpadł z tenisowych otwartych mistrzostw USA, rozgrywanych na kortach Flushing Meadows. Jose Luis Clerc (nr 12) przegrał w pierwszej rundzie z Bernie Mittone 3:6, 2:6, 6:4, 6:2, 5:7. Wojciech Fibak, który zakwalifikował się do drugiej rundy, grać będzie z Peterem Reiglem. PAP

Piłka nożna

Poznańska klasa okręgowa

Lechia - Orkan Konarzewo	2:0
Unia - Orkan Kępcin	4:0
Orkan Sokółowo - Warta II	1:1
Sparta - Promień	6:0
Olimpia II - Orkan Objezierze	0:0
Przemysław - Lech II	6:1
Grunwald - Warta Srem	3:0
Admira-Teletra - Polonia	0:0

1. Unia	4	7:1	10:1
2. Sparta	4	6:2	10:4
3. Olimpia II	4	6:2	6:4
4. Admira-Teletra	4	5:3	5:2
5. Lechia	3	5:1	4:1
6. Lech II	4	5:3	7:6
7. Warta Srem	4	4:4	8:11
8. Grunwald	4	4:4	5:6
9. Przemysław	4	3:5	9:7
10. Orkan Sokółowo	4	3:5	3:4
11. Warta II	4	3:5	2:4
12. Orkan Konarzewo	4	3:5	6:9
13. Orkan Kępcin	4	3:5	4:8
14. Orkan Objezierze	4	2:6	2:6
15. Promień	4	2:6	4:10
16. Polonia	3	1:5	2:4

Gimnastyka artystyczna

S. Sobkowska na siódmym miejscu

W Togliatti (ZSRR) zakończyły się międzynarodowe zawody w gimnastyce artystycznej o nagrodę gazety „Sowiet-skaja Kultura”. W imprezie startowało 30 gimnastyczek z Bułgarii, CSRS, Holandii, NRD, Mongolii, Polski, Rumunii, Węgier i ZSRR.

Uczestnicząca w tych zawodach poznańszanka Sławomira Sobkowska w silnej konkurencji wywalczyła w wieloboju siódmą lokatę, przegrywając jedynie z reprezentantkami ZSRR i Bułgarii. Dodać należy, że dla Sobkowskiej wspomniane zawody były kolejnym etapem przygotowań do mistrzostw Europy, które od 20 października br. rozpoczyna się w Amsterdamie (Holandia). (kar)

Kolarstwo

R. Kolasa najlepszy wśród młodzików

W Strzelcach Krajeńskich rozegrano ogólnopolskie kolarskie kryterium uliczne. Na starcie tej imprezy stanęło 200 zawodników. Rozegrano cztery wyścigi - dla seniorów, juniorów, młodzików i młodszek. Wśród seniorów zwyciężył Lechosław Michał z Legii. Bardzo dobrze spisał się tam Robert Kolasa ze Stomila Poznań, który okazał się bezkonkurencyjny wśród młodzików. Dobrze wypadł również Stanisław Chojnacki z Włókniarza Kalisz, który zwyciężył w konkurencji juniorów młodszych.

W punktacji zespołowej zwyciężył Romet Bydgoszcz przed Włókniarzem Kalisz i Stomilem Poznań. (ahe)

KTO z kim gdzie?

ŁUCZNICTWO, Sobota godz. 15 i niedziela godz. 10 - okręgowy turniej seniorów, juniorów młodszych - tory łucznicze Surmy ul. Reymonta.
PIŁKA NOŻNA, Niedziela godz. 17 Lech - Zagłębie, mecz o mistrzostwo I ligi stadion ul. Bułgarskiej.